

OMLIGGENDE

EN

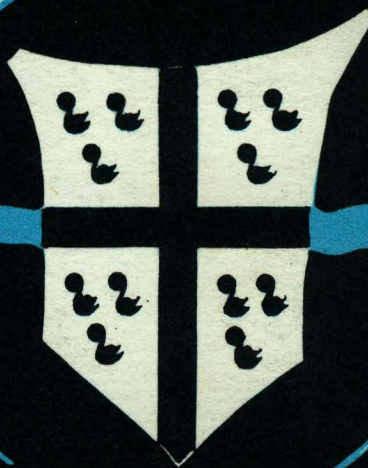
IZEGEM

VOOR

PERIODIEK

HEEMKUNDIGE

Ten Mandere

INHOUD

1	HET KLOOSTER DER GRAUWE ZUSTERS VAN IZEGEM VAN ROND 1486 TOT 1796	Roger Bekaert	3
2	ILLUSTRATIE : - 1. 'T KLOOSTER IN 1640 NAAR SANDERUS - 2. 'T KLOOSTER IN 1746 NAAR FR. DE BAL	A. B.	13
3	ILLUSTRATIE : PLATTEGROND VAN 'T KLOOSTER IN 1825	A. B.	14
4	LEZERS SCHRIJVEN ONS - NOG OVER IZEGEMSE HEELMEESTERS - NICOLAS BOURGEOIS-VERBEKE - LOSSE NOTA'S - CHIRURGIEN - BARBIER	P. Bourgeois J. Delbaere L. Van Acker Jos Bourgeois	36 38 41 42
5	ACTUEELTJES (206 - 224)		47
6	KRINGLEVEN	R. Leroy	50
7	ILLUSTRATIE : DE NIEUWSTRAAT VROEGER EN NU		51
8	ILLUSTRATIE : ACTUEELTJES (14)		52
9	INVENTARIS - TWEEDE DEEL OVER IZEGEM EN ZIJN VERLEDEN, GEPUT UIT PLAATSELIJKE WEEKBLADEN	A. Mistiaen	54
10	PLAN VAN IZEGEM «STADSWIJKEN»	A. Vandromme	69

BESTUUR

Voorzitter	VERHOLLE Raf, Inspect. L. O.	Heyestraat 21
Ondervoorzitter	BOURGEOIS Jozef	Marktstraat 29
Secretaris	LEROUY Robert	Boomforeeststraat 45
Penningmeester	DEPREZ Alberic "Bank v. Roeselare"	Marktstraat 32
Archivaris	DEMEURISSE André	Ter Wallenstraat 1
Secretariaat	STADHUIS	Koornmarkt
Redactie	VANDROMME Antoon	Blauwhuisstraat 54
Bestuurslid	BILLIOUW Luc	Peter Benoitstraat 3
Bestuurslid	BEKAERT Roger	St.-Crispynstraat 37

LET WEL

Het archief

- is open voor iedereen
- de toegang wordt verleend na aanvraag op het secretariaat Stadhuis (1e verdieping) Koornmarkt, Izegem.

De Bibliotheek "Ten Mandere"

- is gratis toegankelijk voor alle leden van "Ten Mandere"
- de boeken kunnen gratis in bruikleen ontvangen worden. Aanvraag bij de archivaris (adres : hierboven).

ALLE OUDE GESCHRIFTEN, BOEKEN, FOTO'S, KAARTEN, e. a.
BETREFFENDE IZEGEM, worden steeds met dank aanvaard bij alle leden van het bestuur.

HOE WORD IK LID?

- U schrijft 100 F (honderd frank) over op P.R. 95.76 van de Bank van Roeselare met vermelding "Voor Ten Mandere" (+ jaargang vermelden!)
- of U schrijft 100 F (honderd frank) over op P.R. 4032.87, persoonlijke rekening van de Heer Alberic Deprez, Marktstraat 32, Izegem, met vermelding : "voor Ten Mandere" (+ jaargang vermelden!)
- of U gaat persoonlijk betalen bij de heer A. Deprez, in de Bank van Roeselare, Marktstraat 32.

<u>JAARGANGEN</u> :	Jaargang I	1961	uitgeput
	Jaargang II	1962	100 F
	Jaargang III	1963	100 F
	Jaargang IV	1964	100 F
	Jaargang V	1965	100 F
	Jaargang VI	1966	uitgeput
	Jaargang VII	1967	100 F
	Losse nummers :		40 F.

HET KLOOSTER VAN DE GRAUWE ZUSTERS TE IZEGEM VAN ROND 1486 TOT 1796

Onder al de kloosters van de derde orde is een van de oudste maar van de minst bekende ontegensprekelijk : "HET KLOOSTER VAN DE GRAUWE ZUSTERS TE IZEGEM".

Aldus Z.E.Pater Hildebrand, archivaris van de capucijnenorde van België, in zijn studie, geschreven in de Franse taal onder de titel :

"LE COUVANT DES SOEURS GRISES A ISEGHEM D'AVANT 1486 JUSQU'EN 1796".

Oorspronkelijk verscheen die studie in : "NEERLANDIA FRANCISCANA" 1919 deel II. Het was een driemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de professoren van het seminarie Sint Bonaventura te Izegem.

Men bestudeerde er de geschiedenis van de drie orden van Sint Franciscus, vooral in de Nederlanden. Er dient aangestipt dat Pater Hildebrand zich streng beperkt heeft tot de voornaamste feiten.

Met tal van bijzonderheden heeft hij geen rekening gehouden, omdat deze enkel van belang waren voor de plaatselijke geschiedenis en die studie eigenlijk gericht was tot een veel ruimer publiek.

Als basis van deze bijdrage gebruiken wij Hildebrand en hebben trachten naar best vermogen aan te vullen en bij te werken, ten gerieve van de stad.

BRONNEN

- STUDIE van E.P. Hildebrand
- "PAROCHIEBOEK" door Z.E.H. Kan. Tanghe
- LANDBOEK LUST 1653
- LANDBOEK DE BAL 1748
- TERRIER van 1825
- De DOKUMENTEN VAN DE DEKENIJ (Tamelijk veel uit XVII en XVIII eeuw, uiterst weinig uit de XV en XVI eeuw)
- Het ARCHIEF VAN DE GRAUWE ZUSTERS VAN IZEGEM

(A.S.G.I. = Archives Soeurs grises Iseghem);

Dit was tot voor korte tijd te vinden in de dekenij te Izegem en was getekend P.Fr.AMEYE, president van de gemeenschappelijke administratie van het kanton Iseghem.

Dit archief is samengesteld uit een reeks afzonderlijke documenten geklasseerd zonder vaste orde. Het maakt opzoekingen bijzonder moeilijk. Dit archief BESTOND uit 13 bundels. Ik zeg bestond omdat het voor het ogenblik niet meer te vinden is in de dekenij. Ik kon er in elk geval de laatste tijd geen inzage van krijgen. Vermoedelijk bevindt het zich bij een of ander zoeker in oude documenten. In ieder geval is het niet verdwenen.

SAMENSTELLING VAN DE 13 BUNDELS

1. Verschillende dokumenten
2. Verschillende dokumenten
3. Verschillende dokumenten
4. Huurkontrakten en andere
5. Dokumenten over delging
6. Belastingen
7. Processen
8. Grondplan van bezittingen (1716) door de landmeters
DE FRAEYE en DUFORT
9. Registers van de onroerende goederen
10. Ontvangstboek van onroerende goederen, rentevoet en andere inkomsten
11. Nota's en rekeningen
12. Rekeningen over delging
13. Le livre d'examine et des professions (dit werd gevonden tussen
andere dokumenten door Pater Hildebrand. De bladen 1 tot 14
ontbreken. Er zijn echter originele akten bij.)

Hierbij dank ik al degenen die mij hebben willen helpen
bij het samenstellen van deze bijdrage :

H. H. J. Bourgeois
R. Verholle
A. Demeurisse
M. Nuyttens.

Wij zijn er ons van bewust dat het nog geen volledige
studie is en zouden veel dank weten aan allen die ons
aanvullende inlichtingen zouden kunnen verschaffen.

GESCHIEDENIS

Wij weten dat Izegem in 1786 nauwelijks 6525 inwoners telde in toch bloeide er een belangrijke linnennijverheid. Op geestelijk gebied hing de parochie af van de abdij sint Maarten te Doornik, die ze ontvangen had van de bisschop van Noyon in 1112 (uit het rijksarchief Brussel). In het jaar 1559 kwam er een nieuwe indeling van de bisdommen. Izegem echter bleef steeds afhangen van het bisdom Doornik en dit tot aan de Franse revolutie. Deze enkele gegevens zijn noodzakelijk om beter de ontwikkeling te kunnen volgen.

OORSPRONG VAN HET GRAUWZUSTERKLOOSTER TE IZEGEM

De meningen over het wanneer zijn tamelijk verdeeld, maar het klooster dateert zonder twijfel uit de XV eeuw.

Kan. TANGHE in zijn "Parochieboek van Iseghem" schrijft : "Ten jare 1425 is hier te Iseghem door de Heer van Stavele, alsdan Heer van Iseghem, geleid geweest den eersten steen van het klooster der religieusen van St.-Franciscus en de eerste moeder daarvan is geweest een Isabelle Bouckaert, welk ik in een oud bewijs gelezen hebbe in hetzelfde klooster." Hij zegt ALSDAN heer van Iseghem. Wij mogen echter niet vergeten dat er meer dan een Jean de Stavele, Heer van Iseghem geweest is.

Wij vinden die naam wel in 1425 maar ook in 1486.

Het oud bewijs waarvan Kan. Tanghe hier spreekt, dat waren aantekeningen van Pierre Cogghe, griffier van Iseghem en levende rond 1562-1589.

Jammer genoeg ging de oorspronkelijke tekst van Cogghe verloren en moest Tanghe zijn bewijs vinden in een uittreksel dat bewaard werd door Emile Dierick.

SANDERUS hield er andere mening op na. Moeten we hem geloven, die hierin J.B. Gramaye volgt, dan zou het jaar 1451 het stichtingsjaar zijn (Flandria illustrata deel III blz. 52). Ook hij noemt Jan van Stavele als stichter.

PATER HILDEBRAND daarentegen is van mening dat beide jaartallen moeilijk als stichtingsjaren kunnen aanzien worden. Hij zegt : "Het klooster van Iseghem kan onmogelijk gesticht zijn voor 1455". Inderdaad we vinden in een verslag van de dekenij te Roeselare (1455) volgende kloosters : Roeselare, Tielt, Ingelmunster, Moorslede.

Over Izegem wordt met geen enkel woord gerept. (Analectes pour servir à l'histoire ecclésiastique de la Belgique - Louvain, 1911).

Let nu goed op de volgende dokumenten, de oudste met betrekking op het grauwezuster klooster :

1. Op 15 mei 1486 laat Nicolas, provinciaal der mindebroeders van Frankrijk een dokument geworden aan Elisabeth Bouckaert, Supérieure (Magistra) van het nieuw klooster te Iseghem (HYSEGHEM geschreven).
De stichting moet op die datum wel recent geweest zijn, aangezien hij schrijft : "Van het NIEUW klooster te Hyseghem."
2. Negen jaar later op de feestdag van de heilige Franciscus (1495) herkende Jean Flameng (abbé de saint Martin à Tournai) deze nieuwe kloostergemeenschap en verleende haar diverse toelatingen.

Men kan toch moeilijk aanvaarden dat 61 jaar (1486-1425) zoals Tanghe zegt of zelf 35 jaar (1486-1451) volgens Sanderus nog NIEUW kan betekenen. Jammer genoeg gingen de titels van stichting verloren in de brand van Izegem. (Dans l'embrasement dudit bourgue d'Iseghem arrivé le 18 d'avril 1589 à trois heures après-midy). Het is best mogelijk zelf waarschijnlijk dat deze brand ook het klooster vernielde.

Ik geloof dan ook dat we mogen besluiten dat het klooster rond 1486 gesticht werd. Wij krijgen daarvan trouwens min of meer een bevestiging door een zekere Pater Gilbert Lanot. Hij schrijft : "Nous avons trouvé touchant les religieuses d'Iseghem qu'il y a plus de 213 ans qu'elles y sont établies." (1699, 21 februari is dit schrijven gedateerd. Bemerkt nu 1699 - 213 = 1486.

Het woord plus dat we hier vinden is zonder twijfel uit te leggen als omtrent 215 jaar.

Het bleef stand houden tot aan de Franse revolutie (1796) dus ongeveer 310 jaar.

DE KLOOSTERLINGEN

Men stelt zich de vraag : waar kwamen de kloosterlingen vandaan bij de stichting. Op deze vraag is niet met volle zekerheid te antwoorden. Er bestaat geen enkel vast dokument. In de 18e eeuw wisten de zusters zelf niet met zekerheid hoe de eerste kloosterlingen hier kwamen, Moeder Franco de voornaamste overste (1732) heeft zich ingespannen om zoveel mogelijk herinneringen aan het klooster te verzamelen en aldus een zekere geschiedenis ervan samen te stellen.

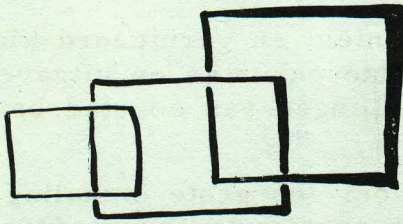
Ze schrijft : "Ik heb niet gevonden van waar en langs welke weg wij in Iseghem gekomen zijn. Oudere zusters hebben mij gezegd dat ze bij hun intrede gehoord hadden dat de eerste zusters gekomen waren uit het hospitaal van Ingelmunster." Die uitspraak steunt zich dus op een soort van overlevering.

Het is in elk geval geweten dat Ingelmunster een klooster van zusters bezat. Men weet overigens eveneens dat Ingelmunster rond 1452 gans door brand vernield werd. Het is dan ook best mogelijk dat de kloosterlingen een onderkomen hebben trachten te vinden in Izegem. Dat zou meteen verklaren hoe het klooster van Ingelmunster wel en dat van Izegem niet voorkomt op de lijst van kloosters in de dekenij van Roeselare (1455). De kloosterlingen van Ingelmunster zochten na de brand van 1452 een onderkomen in het naburige Izegem. De gemeente was vernield en Izegem leefde toen in de gulden eeuw van de linnenhandel. De zusters zullen wel ingezien hebben dat het een gunstig milieu was om een kloostergemeenschap op te richten. Wij vermoeden dan ook dat Sanderus die 1451 voorstelt als stichtingsjaar eigenlijk gelijk heeft in die zin dat er reeds kloosterlingen waren die echter nog moesten wachten tot omstreeks 1486 om over een eigenlijk klooster te beschikken.

Als staving volgend schrijven :

Op 29 juni 1697 schrijft Ernest Roland, recollet te Izegem, naar Jean Daudenar uit Rijsel (Deze was de schoonbroer van Zuster Françoise du Vochez, kloosterlinge te Izegem van 30 april 1684 tot rond 1734) om opzoekingen te doen in de rekenkamer van Rijsel. Men wilde ontdekken hoe in het verleden de kloosterzusters van Ingelmunster begonnen waren, vanwaar ze kwamen en van wie ze afhingen. (Mais ces recherches doivent se faire secrètement, car elles concernent une affaire importante). Pater Hildebrand zegt hier : "Het ging ongetwijfeld over bemoeiingen van de pastoor en de Bisschop. De originele brief bevindt zich in A. S. G. I. I., en van een andere hand vinden we volgende tekst bijgevoegd: "Il se trouve à la chambre des comptes un amortissement de plus, PARTIE pour l'hospital d'Engelmoustier environ l'an 1500." Men heeft dus bepaalde redens om aan te nemen dat de eerste zusters werkelijk afkomstig waren uit Ingelmunster.

De eerste overste van het klooster was ELISABETH BOUCKAERT. Ze was ongetwijfeld afkomstig uit Izegem, waar die naam zeer bekend is. We weten bij voorbeeld dat de familie JOSSE BOUCKAERT, bisschop van Ieper (+ 1646) afkomstig was uit Izegem en de Heren van Wallemote te Izegem droegen dezelfde naam. Kan. Tanghe schrijft zelf in zijn "Parochieboek van Izegem" dat de bisschop waarschijnlijk verwant was aan de edele familie van Wallemote. De ouders van Joost Bouckaert woonden vermoedelijk op de melkmarkt waar nu de herberg "het canon" staat en waren zeer voornamelijk lieden die bijna alles bezaten wat lag tussen melkmarkt, koornmarkt en statiestraat (mandelbode 8.5.1854).

HOE HET GROEIDE

Reeds in 1504 vinden wij een bewijs waarin de eerste overste Elisabeth Bouckaert tekent voor voldaan : "Une somme de 40 livres de gros". Het was een som dat het klooster geleend had aan een zekere Etienne Delbaere uit Dadizele. Deze heer betaalde zijn schuld terug door gronden af te staan aan het klooster. De akte werd opgemaakt in de sacristie te Izegem in aanwezigheid van Pastoor Inghela, Jan van Schoenvelde - baljuw, Jean de Cogghe en Pierre Brissche (A.S.G.I. IX blz. 342 en 343).

Eigenaardig genoeg komt E.H. Inghela niet voor op de lijst van Pastoors door Kan. Tanghe en ook niet in Ten Mandere 1960. Vergeten we niet het gaat hier om een getekend bewijs door de eerste overste. De bezittingen van het klooster waren nog onbetekenend. Er bestaat een tekst van de rekenkamer gedateerd 4 oktober 1516 met al de bezittingen. Het klooster is een kleine arme gemeenschap op zoek naar groei. Men tracht vorm te geven aan het klooster. Een kapel bestaat reeds maar alleen om de kloostergemeenschap samen te brengen voor gebedsstonen. Wij zien hoe de bisschop van Doornik in het jaar 1522 voor het eerst toelating verleent om heilige missen op te dragen in de kapel van het hospitaal te Izegem en dat op een draagbaar altaar. (Rekeningen bisdom Doornik in het archief van de staat te Bergen). Het is meer dan waarschijnlijk dat de kapel voor vele doeleinden moest gebruikt worden : bidden, werken, vergaderen, enz.

Na 1522 en gedurende gans de XVI eeuw is niets te vinden over de ontwikkeling van het klooster. Moeder Franco in haar historische herinneringen is ook niet ingelicht over deze periode. Wij weten niets over het lot van het klooster gedurende de pest te Izegem in 1575 of gedurende de oorlog van 1578. Gedurende laatstgenoemde oorlog vluchtten de inwoners van de stad naar Gent.

Evenmin is iets met zekerheid bekend over het tijdstip van de grote brand, die de hallen en een groot deel van de stad (bebouwde kom) vernielde. Het is hoogst waarschijnlijk dat ook het klooster getroffen werd.

In elk geval was er een origineel gezegeld stuk in A.S.G.I. VI waarvan kopiën bestaan en waaruit blijkt dat de kloosterlingen veel geleden hebben gedurende die tijd. Volgende tekst vinden wij in A.S.G.I. VI : "Gedurende de rampen hebben zij (de kloosterlingen) voortdurend de stad Kortrijk bewoond, zich naar best vermogen in stand houdend door zwoegen en werken. Zij hielden kinderen bij en onderwezen dezen in het lezen, schrijven en andere. Hun nood was groot.

Ze werden door hun oversten verplicht hun vernield en geruïneerd klooster herop te bouwen wat gepaard ging met zeer grote onkosten en uitgaven zoals gebleken is door de verschillende vaststellingen van de stadsbewaker van Kortrijk en van de wetgevers van Ysenghien..."

Op 18 maart 1610 kregen de zusters toelating om een grote omhaling te doen in Brabant, Artesië en Henegouwen en dit gedurende zes maand. Op 16 juli werd de toelating verlengd en uitgebreid tot de omgeving van Rijsel. Het was rond dezelfde tijd dat de pastoor van Izegem Arnould van Hamme en de pastoor van Ardoois, Gérard Schellebrouck, een stuk grond aan het klooster schonken, bestemd om de hovingen te vergroten. (Op 22 mei 1614, bij verzegelde akte geeft de provinciaal, in het klooster van Rijsel, toelating aan het klooster van Izegem om een jaarlijkse bidstonde in te richten na de dood van deze twee weldoeners).

De belangrijkheid van het Izegemse klooster is ons duidelijk geworden, toen we het bewijs vonden van stichtingen in andere plaatsen. Vanaf de eerste helft van de XVII eeuw vinden we veel meer inlichtingen. Dit is in hoofdzaak te danken aan zuster Franco. Ze schrijft : "In de eerste helft van de XVII eeuw was JEANNE PIJPE overste (A. S. G. I. I F blz. 2 en 4). Het is zonder twijfel in het begin van de eeuw dat ze overste was, want in 1622 heette moeder overste VAN HEE (Kan. Tanghe) en weinige tijd later in 1624 stond het klooster onder de leiding van JEANNE GELDHOF of Geldhof. Men vindt dit jaar een kwijschrift dat haar naam draagt (A. S. G. I. I F blz. 4). Tussen de namen van de stichters van het klooster te Toerkoenje vinden wij de naam Jeanne Geldhof. Kan. Tanghe heeft zelf beweerd dat de eer van die stichting toekwam aan de zusters van Izegem. Andere schrijvers (H. Lemaitre 1913) zeggen dat het eigenlijk het bloeiende klooster van Komen was dat begon in deze stad. In elk geval staat er een schrijven van de overste van Komen waarin ze verklaart : "Quel ignorait d'ou estoient venus leurs première religieuse."

Het is bepaald zeker dat Jeanne Geldhof behoorde tot de vier eerste zusters in het klooster van Tourcoing, maar het is met zekerheid gekend dat ze eerst een tijd in Komen verbleef, nadat ze in 1626 Izegem verlaten had. Moeder Claeys (ze tekende Clay, waarschijnlijk om haar naam een franse klank te geven) volgde haar op te Izegem en bleef er overste tot aan haar dood in 1643 (Archives du nord, Lille).

Als wij nu weten dat het klooster van Toerkoenje slechts begonnen is in de maand november 1630 (brief van de overste A. S. G. I. I F blz. 5) dan mogen wij met zekerheid besluiten dat zuster Geldhof niet vertrok om een nieuw klooster te stichten. Haar vertrek uit Izegem, achtereenvolgens naar Komen en Tourcoing had dus een andere reden. Het blijkt dat Moeder Geldhof veel moeilijkheden had met haar ondergeschikten en wel in zulke mate dat haar verblijf te Izegem ongewenst geworden was. Immers om een einde te zien stellen aan de interne twisten, vroegen de zusters een overste uit het klooster van Komen (zuster Franco A. S. G. I. I F blz. 5. Toen er aangedrongen werd om een klooster te stichten te Tourcoing werden vier zusters van Komen gezonden waaronder zuster Geldhof. De overste werd Isabeau Dubosquel (La France Franciscaine Lille 1912 blz. 297).

Izegem zou ook een klooster hebben te Dottignies. Het werd vernietigd op het einde van de XVIII eeuw. (Dit volgens de geschiedenis van Iseghem door eenen kanonik van het kapittel te Brugge deel II uitgave Rousselare bij David Vanhee, boekdrukker - 1852 - te vinden in het archief Ten Mandere te Izegem).

Toen in 1643 moeder Claeys stierf werd ze opgevolgd door zuster Angelique Dejonghe geboortig van Izegem. Deze bestuurde het klooster gedurende zes jaar (1643-1649).

Zuster Claire Charle volgde haar op van 1649 tot 1652 en dan vinden wij opnieuw Angelique Dejonghe die het klooster leidde tot aan haar dood op 19 september 1656 (A.S.G.I. I F blz. 5). Stilaan zien we hoe het klooster rijker wordt en eigendommen bemachtigt. Op 11 mei 1652 kocht het klooster : "Le refuge de Courtrai (A.S.G.I. IX en Fr. De Potter in : "Geschiedenis van de stad Kortrijk, deel III). Dit huis was gelegen bij de kapel Den Haezelaere in de straat die dezelfde naam draagt en werd gewoonlijk verhuurd aan geestelijken.

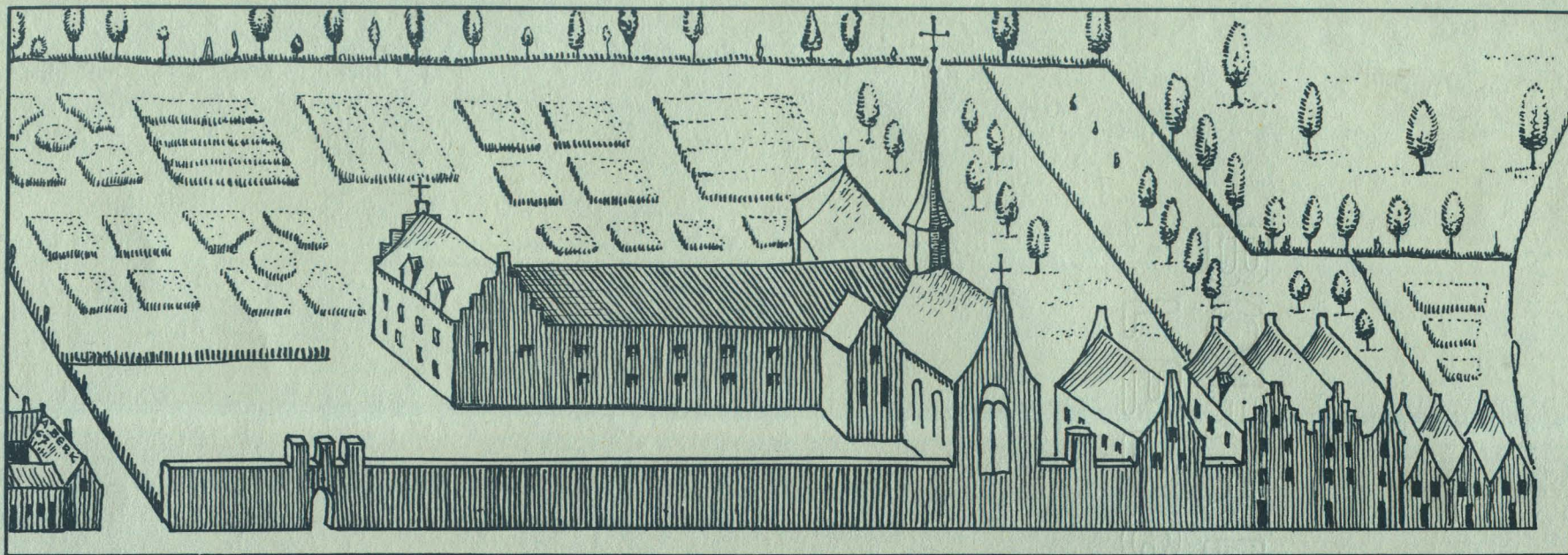
Als opvolgster van Moeder Dejonghe vinden wij Agnès Wagon (1656-1662) en daarna opnieuw Claire Charle tot aan haar dood op 24 augustus 1670. Onder het bestuur van deze laatste, geboren te Armentiers rond 1611 gebeurden zeer grote veranderingen aan het Izegemse klooster (A.S.G.I. IF blz. 5 en 6).

Genoemde overste liet bouwwerken optrekken in de jaren 1663 en 1664 : eetzaal, keuken en processieband. In 1666 bouwde ze een kwartier van het klooster vanaf de kapel tot aan het verblijf van de kapelaan en daarbij nog een nieuw processieband. Het verblijf van de kapelaan of biechtvader kon gebouwd worden dank zij de vrijgevigheid van een zekere Goudenhoofd, die met dit doel een zekere som schonk aan het klooster (56 livres de gros). De biechtvader betrok het nieuwe verblijf op 7 september 1666. Voordien had hij een huis in de Roeselarestraat drie huizen over het klooster richting Roeselare (zie kaart Sanderus).

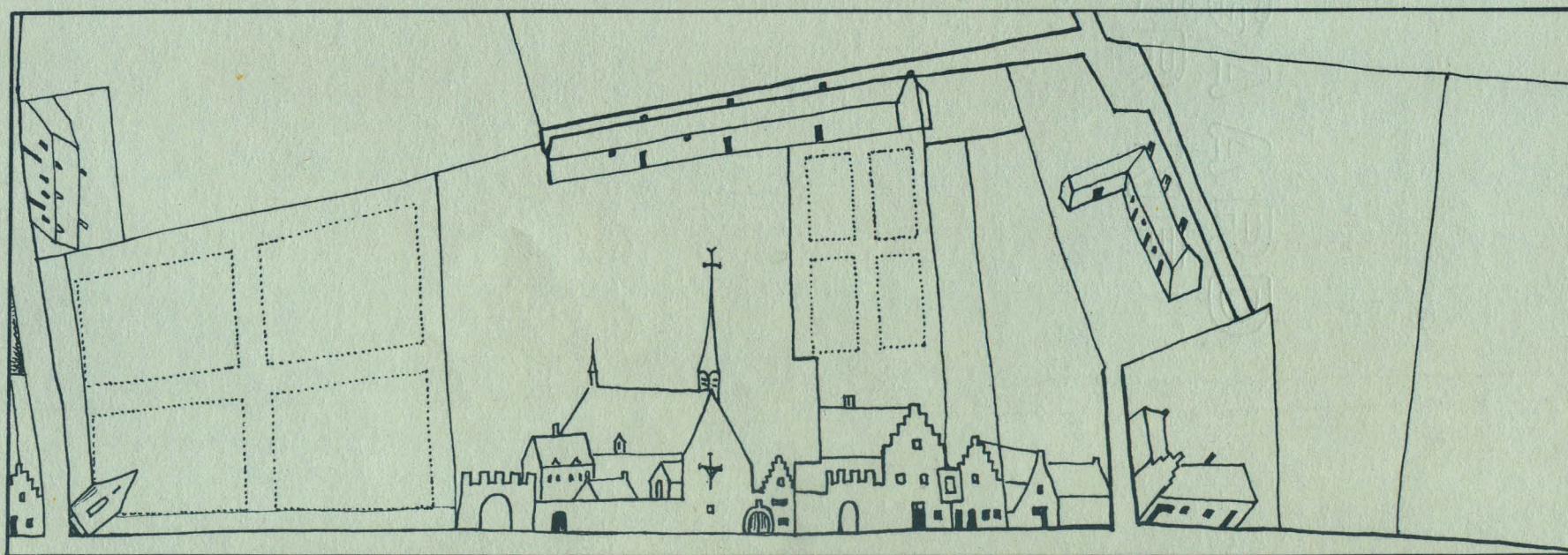
In 1692 schonk het klooster een stuk grond aan de recoletten om hen als hof te dienen. Het is eigenaardig hoe hier duidelijk blijkt dat er recoletten verbleven in Izegem, waar we weten dat vanaf 1740 een gewoon priester in dienst stond van de kloosterzusters. Die recoletten hadden hun verblijf in de ommegangstraat in die tijd genoemd pater-omwegangstraat. Het was omstreeks deze tijd (12 april 1662) dat pastoor VAN DOLRE (1654 tot april 1682) een brief schreef waarvan de tekst is bewaard gebleven (kopij van pater Gilbert Laniot, in A.S.G.I. VII). Daarin wordt uitdrukkelijk gevraagd aan de provinciaal van sint andries om een directeur-biechtvader te zenden. Genoemde pastoor vraagt geen aandacht te schenken aan de overste en de zusters die zich laten leiden door een "avarice féminine" (vrouwelijke gierigheid).

Hij schrijft dat ze gemakkelijk een biechtvader kunnen onderhouden. "Een deel van de zusters biechten aan een zekere militaire almoezenier, wat helemaal niet wenselijk is." Aldus pastoor Van Dolre in zijn schrijven. Hij drukt dan ook de hoop uit dat de eerwaarde provinciaal zal willen voorzien in de geestelijke behoeften van de Izegemse gemeenschap.

Het is waarschijnlijk als gevolg van deze tussenkomst dat pater Pierre Baptiste Fautrel, geboren in Artesië aangeduid werd als directeur. Het kapitel van Bergen benoemde als helper van voornoemde in 1665 pater Hugues de le Tenre (A.S.G.I. I). Toen in 1670 moeder Leprouveux overste werd bleef de geestelijke leiding toevertrouwd aan de recoletten van Sint Andries. (Er bestaat een overeenkomst tussen de zusters en de paters gedateerd 26 mei 1672 waar sprake is over het onderhoud van de biechtvader en diens helper - A.S.G.I. I).

HET KLOOSTER VAN DE GRAUWE ZUSTERS IN 1640 VOLGENS HET STADSZICHT VAN IZEGEM VAN ANTONIUS SANDERUS
IN FLANDRIA ILLUSTRATA.

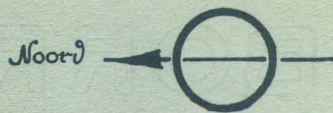
HET KLOOSTER VAN DE GRAUWE ZUSTERS IN DE XVIIIe EEUW VOLGENS DE PLANNEN VAN LANDMETER FRANÇOIS DEBAL
IN 'T LANDBOEK VAN DE PROCHIE ENDE PRINSDOMME VAN ISEGHEM IN 1746.

KLOOSTERSTRAAT

ROESELARESTRAAT 1825

EIGENAARS
UIT HET
KLOOSTERGOED

660
LIJNWAADMARKT

NIEUWSTR.

661

ROESELARESTRAAT

662

667

668

669

670

671

672

666 665 664

MARKTSTRAAT

NIEUWSTR.

WIJNGAARDSTR.

677

676

675

674

673

678

679

680

WIJNGAARDSTR.

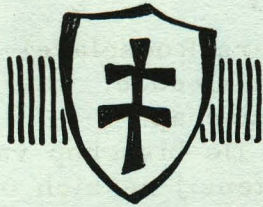
ROESELARESTR.

KRUISSTR.

681

VERDELING VAN DE PERCELEN
VOLGENS 'T LANDBOEK DEBAL
1746

KRUISSTR.

STICHTING VAN EEN KLOOSTER TE ROESELARE 1677

Een groot gebeuren in de geschiedenis van het Izegems grauwezusterklooster is heel zeker de stichting van Roeselare (Schets eener geschiedenis van de stad Rousselare door Fr. De Potter 1875 blz. 232-237).

Het gebeurde op aanvraag van Z. E. Heer Deken en van de Heren Burgemeester en Schepenen van Roeselare (A. S. G. I. bewaart een kopij. Het oorspronkelijk stuk is bewaard gebleven te Roeselare in het archief van de grauwe zusters). Ferdinand de Hennin, toenmalig overste duidde de zusters aan die zouden vertrekken. Het waren Marie Pacifique van Hamme, Marie Cécile van den Berghe, Godelieve Nolf en Elisabeth Maes. Volgens bovengemelde kopie moesten ze de roeselaarse jeugd onderwijzen in het lezen, schrijven, rekenen, naaien, kantwerk, ook moesten ze onderwezen worden in de catechismus, godsvrucht en christelijke devotie en daarbij in alle andere dingen noodzakelijk voor een goede opvoeding van de kinderen.

Er werd vastgesteld dat het klooster van Izegem zou betalen 400 pond groten en dat de zusters mochten vertrekken met al de klederen, meubels ook linnen die ze in Izegem in gebruik hadden. Een groot gedeelte van de zusters te Izegem waren in de grond blij met het vertrek van die zusters uit Izegem. Niettegenstaande het zeer goede elementen waren vreesde men dat een onder hen voorbeschikt was om op zekere dat overste te worden (het gaat hier hoogstwaarschijnlijk om zuster van Hamme. A. S. G. I. IF). De verklaring van die toestand in het klooster van Izegem vindt zijn uitleg in de slechte overeenkomst die heerste tussen vlaamse en waalse zusters. Is het niet opmerkelijk dat deze vier zusters vlaamse namen dragen? Vergeten we niet dat in die tijd de grote meerderheid van de kloosterlingen van waalse of frans-vlaamse oorsprong waren.

Een merkwaardige getuigenis van zuster Franco brengt ons een beetje meer klaarheid. Hier volgt ze : "l'ambition et la nation a bien troublé et interessa la communauté d'Isenghien, surtout par la sortie des dits religieuses, quels ont toujours attiré les filles et les pensionnaires quels auroient peut avoir icy."

Bij akte van de notaris te Roeselare op 28 november 1678 getuigen de vier zusters ontvangen te hebben 400 pond groten, dat het klooster van Izegem hen schuldig was. Er wordt gestipuleerd dat deze som na hun dood moet worden terugbetaald tenzij het klooster van Roeselare nieuwe zusters heeft aangeworven. Van terugbetalen zal wel nooit geen spraak geweest zijn, want novicen lieten niet op zich wachten.

In een akte van 8 november 1680 (Archief grauwe zusters Roeselare) vernemen wij dat de deken van de stad de twee eersten kleepte, wat vol belofte stak voor de toekomst van de nieuwe gemeenschap.

Er kwamen echter moeilijkheden vanwege het bisdom. De bisschop van Brugge weigerde de nieuwe gemeenschap te herkennen tenzij ze zich onder zijn rechtstreeks gezag zou plaatsen. De provinciaal Bernard Gallemart, vrezende het bestaan van het klooster in gevaar te brengen, plaatste door akte van 8 november 1680 het klooster van Roeselare onder het uitsluitend gezag van de bisschop.

MOEILIKHEDEN TE IZEGEM

Komen we nu terug naar het klooster van Izegem. Wij weten dus dat veel kloosterlingen zich verheugden over het vertrek van de vier vlaamse zusters naar Roeselare. Ze waren overtuigd dat er nu een stevige vrede en een overbreekbare eensgezindheid zou heersen in het Izegemse klooster. Ze kwamen echter deerlijk bedrogen uit. In het jaar 1680 reeds ontstonden nieuwe moeilijkheden. Reden was de werking van een bepaalde groep zusters om de toenmalige moeder Le Prouveux haar ambt te doen neerleggen. Dit maneuver mislukte echter en moeder Le Prouveux won het pleit en bekwam zelf het vertrek van de biechtvader Domien Dohen, die aan de tweede helft van zijn tweede term (telkens drie jaar) was.

Die Eerwaarde was zonder enige twijfel de stokebrand en een uitgesproken vijand van moeder Prouveux. Na die gebeurtenis gingen de zusters het wat kalmer doen en heerste er vrede. Weldra echter in 1691 ontstond opnieuw oppositie tegen de overste. Ze stierf nog voor de verkiezingsperiode, op 21 november 1691. Voegen wij hierbij dat moeder Prouveux benevens die interne moeilijkheden, er ook nog andere kende. Rond 1683 moest ze een proces voeren om de rechten van het klooster te verdedigen en daarbij had ze op zich genomen, een nieuw kwartier te bouwen dat zou gebruikt worden als keuken en gastenkamer.

Bij haar afsterven werd ze opgevolgd door zuster Angeline Corsin, geboren te Frétil bij Rijsel rond 1647. Ze bleef het klooster besturen tot aan haar dood op 10 juli 1717 (In A.G.S.I. IX was een blad waaruit bleek dat Jean Corsin broeder van Angeline een der weldoeners van het klooster was). In het begin van haar bestuur gaf de bisschop van Doornik (op 9 december 1694) haar toelating om een grote omhaling te doen over het ganse gebied van zijn diocees. De zusters verkeerden immers in grote, ja, uiterste nood als gevolg van de oorlog. Ze hadden geen bestaansmiddelen meer (origineel stuk in A.S.G.I. VII).

Wij mogen niet vergeten, dat na de dood van de infante Isabella een tijdperk van oorlog en grote ellende volgde. Na de "Slag der duinen" op 4 juni 1658 zakte de franse veldheer Turenne, die er Don Juan en de prijs van Condé verslagen had met een leger van 20.000 man naar Menen af.

Het was de gewoonte bij de legers alle activiteiten stil te leggen vanaf november tot einde maart en Turenne sloeg zijn winterkwartier op te Izegem en omliggende tijdens de winter 1658-1659 (Dochy in "Geschiedenis van Roeselare" blz. 248).

In oktober 1696 sloeg de franse bevelhebber graaf de Nogent zijn winterkwartier op te Ingelmunster en omstreken. Izegem kreeg 4 bataljons, 4 eskadrons. Rond 1697-1699 moest moeder Corsin een proces voeren te Doornik, op klacht van Pastoor De Backer, om bepaalde uitzonderingsmaatregelen te verdedigen, waaronder voornamelijk het recht de mensen die op pension waren in het klooster te mogen begraven binnen de muren. Intussen zien wij in 1698 de vergroting van sacristij en kapel.

Nieuwe veranderingen grepen plaats in 1715.

Hier volgen enkele bijzonderheden, die voor mensen die beide wereldoorlogen gekend hebben wel spreken zullen zijn. Angeline Corsin kende in 17 jaar een oorlog en twee hongersnoden, een in het jaar 1693 toen de prijs van het graan steeg tot 48 florijn per raziere (ongeveer 70 liter) een andere in 1709 als het graan 52 florijn kostte. Dit bracht mede dat de overste haar zusters moest doen werken van half vijf 's morgens tot acht uur 's avonds. De oudere kloosterlingen gingen naar het officie. Gedurende 13 jaar moesten zij het stellen zonder hemden, zonder kousen noch schoenen of andere noodzakelijke dingen. In 1706, gedurende de belegering van Menen betaalde men 36 florijn voor een zak zout.

Eigenlijk zou geheel de kloostergemeenschap Moeder Corsin moeten dank geweten hebben voor al de moeilijkheden en zorgen die ze naar best vermogen had moeten oplossen. Dit was echter niet het geval. Een groot deel van de gemeenschap met de biechtvader vroeg haar aftreden. Dit zal de reden geweest zijn waarom ze zegde de verkiezing niet te willen afwachten. Het zou anders geschikt worden. Die moeder stierf voortijdig. Bij haar dood, lezen wij was er weinig verdriet. Later echter werd ze betreurd en werden haar grote verdiensten geprezen.

NIEUWE BLOEI

Zuster Carton werd overste van 1717 tot 1732. Behalve verbeteringen aan het dak en enkele veranderingen van minder belang in 1720-1721 vinden wij tijdens haar bestuur niets belangrijks.

De voornaamste overste was zonder twijfel MOEDER VICTOIRE DESIREE FRANCO. Men zou haar de geschiedschrijfster van het klooster te Izegem kunnen noemen. Na 10 juni 1732 nam ze de leiding van het klooster in handen. Ze werd geboren te Wervik uit de rijke familie Maneghem. Een van haar zusters Angèle was bij de arme klaren te Ieper, de andere Antoinette was prioeres in het hospitaal te Wervik. Geboren te Wervik op 9 februari 1688 stierf ze te Izegem op 7 november 1768.

Haar tante Françoise Franco, was gehuwd met kapitein Don Francesco de Hermosillo y Contreros, zonder twijfel familie van Françoise Hermosille een gekende weldoenster van het klooster (Généalogies inédites de Flandre, deel II blz. 524, Brugge 1877 - MERGHELYNCK). Deze vergist zich waar hij zegt dat een zuster van Françoise, Isabelle prioeres geweest was van het klooster van Izegem. In elk geval heeft moeder Franco ervoor gezorgd dat er rijke inlichtingen nagelaten werden over haar bestuur, bijzonder door rapporten aan het bisdom Doonik op 10 juni 1754 en op 7 november 1768 (A. S. G. I. IX blz. 389 en 405).

Binst haar bestuur kwam het klooster tot grote bloei. Om haar rechten op bezittingen te verdedigen moest zuster Franco niet minder dan 12 processen inspannen, twee in hoedanigheid van eiser en tien om zich te verdedigen. Ze mocht er zich in verheugen geen enkel van deze processen te verliezen. (A. S. G. I. IX blz. 392). Ze verbeterde de oude gebouwen en ruim een derde werd helemaal herbouwd. Ze bouwde een kwartier voor pensionnemers, van 82 voet op 27, nieuwe kamers werden gemaakt voor de zusters in 1751. Van de oude gebouwen maakte men twee huizen bestemd voor huisvesting en verhuurd aan sekuliere geestelijken (A. S. G. I. IF blz. 18-19). In 1751 vergrootte ze het klooster met een stuk land dat paalde aan het klooster. Daarbij deed die overste grote herstellingen aan de daken en plaatste pannen waar nog stroodak was. (A. S. G. I. IX blz. 403).

Dat het klooster toen een groot belang had blijkt uit een beslissing van het college van wethouders (20 februari 1768) : "Soo bij brief de afwoonenden als bij publicatie ende affexie de inwoonenden" worden ervan verwittigd dat er verkiezing zal plaats hebben van "Twee gecommiteerden van de grote gelande ende vijf notabelen". Zij zouden gekozen worden volgens de voorschriften van het placaat van 1672 en de verkiezing zou doorgaan op 14 maart 1768.

"GELANDEN" waren eigenaars van gronden gelegen binnen de parochie, hetzij ze buiten Izegem (afwoonden) of binnen Izegem (inwoonden) waren. Slechts zeer belangrijke eigenaars hadden stemrecht. Die grote eigenaars waren aanwezig waaronder het grauwezusterklooster dat stemgerechtigheid had verleend : "Bij mondelinge procuratie aan den heer Hoogbailliu".

BREUK MET DE RECOLETTEN

Een grondige verandering in het regiem greep plaats op 22 april 1740, toen de gemeenschap vergaderd in plaatselijk kapitel, besloot te vragen aan het bisdom Doornik te mogen afhangen van haar juridictie in plaats van afhankelijk te zijn van de provinciaal der recoletten.

Een vicaris-generaal werd op 23 mei daarop volgend naar Izegem afgevaardigd om de zaak te onderzoeken. Op 30 van dezelfde maand kwam hij in Izegem vergezeld van de Deken van Kortrijk (Bouckaert). Geheel de gemeenschap was van mening dat de overgang van de ene juridictie naar andere zich opdrong en dat het noodzakelijk geworden was "Voor de vrede onder u allen" schrijft de bisschop in zijn diploma van aanvaarding (A. S. G. I. I origineel op akte met zegel).

Op 13 juni, van op het kasteel van Helchin, nam de bisschop de kloosterlingen onder zijn bescherming en juridictie, evenwel hen dringend aanzettende tot een grotere liefdadigheid en een betere overeenkomst. Het blijkt duidelijk dat de goede overeenkomst nu juist niet hun voornaamste eigenschap was en dat er gedurig taal- en andere moeilijkheden waren. Reeds bij haar aanstelling zag moeder Franco zich gedwongen maatregelen te treffen : "Om de tweespalt te beletten onder dezen die haar verkozen hadden". (A.G.S.I. IF blz. 17). Vanaf dat ogenblik had het klooster niets meer te maken met paters of seculiere geestelijken afgevaardigd door de provinciaal. De directeur biechtvader werd rechtstreeks benoemd door de bisschop. Daaruit volgde voor het klooster een veel zwaardere uitgave. Tot op heden werd het budget niet zwaar belast door uitgaven voor de biechtvaders. De recoletten stelden zich tevreden met : verblijf, klederen, eten en enkele flessen wijn ieder jaar. (Volgens een akkoord van 1672 hadden ze recht op een pint wijn op al de plechtige feesten van Onze Lieve Heer, van de Heilige Maagd en van de Franciscaanse orde alsook telkens ze een mis opdroegen voor afgestorvenen). Voegen wij hier echter bij dat ze om het klooster inkomsten te verschaffen elke week vier missen opdroegen voor de intenties van de moeder overste. De seculiere geestelijken waren reeds meer eisend en vroegen naast gewone inwoon een jaarlijkse som van 44 pond groten (A.S.G.I. IX blz. 33). Nu echter wordt de last veel zwaarder. Wij vinden dat de overste in 14 jaar en twee maand zonder het onderhoud en de herstellingen aan huis en hof te rekenen, in het totaal een som van 4.562 florijnen betaalde. In die som was niet begrepen was moest betaald worden aan buitengewone biechtvaders - helpers (A.S.G.I. IX blz. 424). In 1745 ontving de biechtvader dus benevens zijn kosteloos verblijf en de intenties van zijn missen jaarlijks 321 florijn (rapport van zuster Lafaut in A.S.G.I. X).

De recoletten die hun verblijf te Izegem hadden moeten verlaten, maakten toch plannen om terug te keren en er een klooster te stichten. Een ogenblik in 1745 echter deed het gerucht de ronde dat er karmelieten zich zouden komen vestigen, maar de heer van Izegem gaf de voorkeur aan de recoletten. (Mededeling van R.P. Goyens : "Ik weet niet of de karmelieten werkelijk het inzicht gehad hebben zich binnen Izegem te vestigen. Dit gerucht liep omdat ze in het grauwezusterklooster veelvuldig bezoek kregen van een karmeliet. Immers toen E.H. Baron, directeur was te Izegem (1748-1750) had deze een vriend karmeliet, die op bezoek kwam, drie tot vier maal per jaar. (A.S.G.I. I rapport van 1754). Op dat ogenblik waren er twee karmelieten geboortig van Izegem. De ene was Pater Theophile de S. Jeanne, geboren Nicolas Antoine Gellinck zoon van Jean en van Jeanne Apolline Verlinde. Hij werd geboren op 12 juli 1720 en stierf te Brugge op 8 oktober 1795 (Kan. Tanghe). Een andere was Placide de S. Marie met andere woorden François Schaeck, zoon van Jean en van Marie van Severen, geboren op 25 augustus 1718 en gestorven te Brugge op 2 mei 1803, na onderprior geweest te zijn te Gent en te Brussel (Tanghe in "Sint-Tillo" en "Rond den Heerd" Brugge 1869-1870). Wij weten nu niet of een van beide de genoemde vriend was van E.H. Baron.

De zaak van de franciscanen stond er goed voor in 1747 en onderhandelingen waren reeds aan gang. Ze kwamen niet naar Izegem en men weet niet door welke omstandigheden de onderhandelingen verbroken werden.

In elk geval is er enkele jaren later sprake van een vestiging van Engelse Jezuiten. (Dit volgens Tanghe in zijn parochieboek blz. 234-236). Wij vonden ook een schrijven van de gemeenteraad die de aanvraag van de jezuiten goedkeurt.

DE VLAAMSE KWESTIE

Wij schrijven 1732 en hoe eigenaardig het ook moge klinken toen reeds bestond er een vlaamse kwestie tot zelf in het klooster. Reeds een eeuw vooraf vinden we dat in deze kleine gemeente Izegem, waar door iedereen uitsluitend vlaams gesproken werd een klooster bestond waar de grote meerderheid van de kloosterlingen van franssprekende afkomst waren. Kan. Tanghe verhaalt dat volgens het archief van de parochie, Pastoor Van Dolre in 1673, een zekere som moest betalen voor de vertaling van een frans getuigschrift. Het is wel zeer verwonderlijk dat hij deze kleine dienst niet vroeg aan de zusters van de parochie.

Vergeten we echter niet dat uit vele gebeurtenissen blijkt dat de verhouding tussen pastoors en klooster niet te best was. Het klooster groeide tot een macht en beschikte over bepaalde toelatingen die konkurentie deden aan de activiteiten van de parochie.

Vanwaar kwam nu die toestand van franse overheersing en rond welke tijd begon het? Al de geraadpleegde schrijvers blijven het antwoord schuldig. Pater Hildebrand gelooft dat het moeder Claeys is, gekomen uit Komen die moet verantwoordelijk gesteld worden voor deze toestand.

De zusters die in het klooster gekomen waren voor die moeder droegen allen vlaamse namen, met uitzondering misschien van Marguerite Levebvre en Anne de Fau (Defaut, Lefault). Deze laatste echter tekende altijd in het vlaams en de eerste naam komt veel voor in vlaanderen. Bij de komst van moeder Claeys eerst kwam daar verandering in. Niettegenstaande ze ontegensprekelijk van Vlaamse afkomst was hield ze klaarblijkelijk meer van het franse. Wij zien steeds weer in A. S. G. I. hoe ze tekent met Clay en niet met Claeys. Dat gaf wel een franse klank aan haar naam. Toen ze te Izegem toekwam bracht ze Jeanne du Bosquel, een zuster uit Komen, mede. Hetzelfde jaar aanvaardde ze vier franse postulanten. In 1628 heeft de kleding plaats van twee novicen waaronder een uit de walen. We mogen zeggen dat vanaf dit ogenblik het vlaamse element in de minderheid was. Voegen wij hieraan toe dat al de oversten na 1628 met uitzondering van Moeder Dejonghe (1643-1649 en 1652-1656) romaanse namen droegen. Het zegel van het klooster, tenminste sedert 1680 droeg een franse tekst. (De weinige verzegelde stukken die bewaard bleven dateren van 1680, 1681 en 1787.

Het zegel heeft een ovale vorm en meet 30 x 23 mm. Wij zien sint Franciscus ten voeten uit, de blikken naar rechts gewend en een kruis dragende in de linker hand.

De tekst is : "DV . CLOITRE . DES . Sr . GRISES . A . HISGHEM"). Ook de biechtvaders waren gewoonlijk franssprekenden. We vinden wel rond 1668 dat er twee recoletten waren te Izegem een vlaming en een waal. Wij hebben reeds gezien dat voor de stichting van Roeselare de gezondenen vier vlaamse zusters waren. Ze vertrokken als ongewenst. De doorslaggevende reden van hun vertrek was zonder twijfel hun vlaamse afkomst. Tal van moeilijkheden tussen oversten en kloosterlingen zijn slechts uit te leggen door het feit dat er twee taalgemeenschappen waren waarvan de machtigste de franse was. Sommige vlaamse zusters deden hun uiterste best om een beetje frans te spreken en waren daarop ook fier. Anderen mokten en voelden zich tekort gedaan. Deze laatsten eisten dan ook dezelfde rechten als hun franse medezusters. Als men de registers doorbladert is het treffend hoe de vlaamse zusters er koppig aan houden om in het vlaams te tekenen : Suster Louyse vander Beke of Suster Anne de Fau. Het is zoveel te treffender als men weet dat alle dokumenten in het frans gesteld waren.

Wij mogen nu echter de zaak niet voorstellen als eentaalkwestie. In de grond was de oorzaak van de konflikten een moeilijk te verklaren antipathie tussen de twee rassen. Wij zien bij voorbeeld hoe zuster Vrambout een lijvig receptenboek opstelt in de franse taal, waar ze toch bekend gebleven is als leidster van de vlaamse oppositie rond het einde van het regiem van moeder Franco. Het is inderdaad rond deze tijd dat de moeilijkheden hun hoogtepunt bereikten en indien het waar is dat nog wel andere factoren meespeelden is het evenwel zeker dat de vlaamse kwestie de gemeenschap grondig verdeelde.

Na de dood van zuster Marie des Anges de la Planque (29 november 1743) telde het Izegemse klooster 15 zusters, slechts twee waren van vlaamse afkomst : Marie Louise Reynaert uit Moorseele en Marie Joseph Verhelle uit Brugge (Dokument van 1743 in A. S. G. I. I).

Op 17 augustus vaardigde de burgerlijke macht een dekreet uit, verbiedende nog vreemde novicen te aanvaarden. Als gevolg daarvan werd het onmogelijk nog zusters te aanvaarden uit frans-vlaanderen. Men moest dus wel vlaamse novicen rekruteren of helemaal geen meer. Moeder Franco wilde het laatste doen en getuigde dat er voldoende zusters waren en er dus geen nieuwe moesten aanvaard worden. Maar de kloosterzusters begonnen oud te worden. De twee jongsten : Zuster Libert en Claire Cecile waren reeds 25 jaar in het klooster. Ook de dood begon de rangen te dunnen. Men moest zich dan ook schikken in het onvermijdelijke en vlaamse novicen aanvaarden om het voortbestaan van het klooster te bestendigen. Deze beslissing werd getroffen toen zuster Vrambout, afkomstig uit Poperinge haar intrede deed.

In 1756 kwam nog een vlaamse zuster. In 1757 en in 1761 vinden wij er telkens opnieuw twee. Dan worden er geen meer genoemd tot in 1768 (A. S. G. I. IX blz. 424). Ondertussen deed de dood haar werk.

Van de 13 waalse zusters in 1743 blijven er slechts 5 in 1768. Op slag waren de 5 vlaamse zusters (de zusters Reynaert en Verhelle waren overleden en zuster Missiaen was mentaal niet in orde) even talrijk als hun franse medezusters. Aldus gingen de zaken naar een kritiek moment.

DE VLAAMSE ZEGE

Moeder Franco was 80 jaar geworden en bestuurde het klooster sedert 36 jaar. Ze kreeg een zeer gevaarlijke konkurrente in de persoon van zuster Vrambout, de oudste kloosterlinge. Wij weten niet met zekerheid hoe de twistgesprekken tussen die twee eindigden omdat wij slechts beschikken over de getuigenis van moeder Franco, die natuurlijk zuster Vrambout in het ongelijk stelt. We weten dat de kerkelijke overheid uiteindelijk aan de zijde stond van zuster Vrambout. Luister even naar de klachten van de tachtigjarige moeder. Hier neem ik de tekst in het frans uit A. S. G. I. IX blz. 439-440.

"Il y a du temps qu'on ... a dit que je n'auroit plus resté supérieure et particulièrement depuis la morte de mes quatre anciennes religieuses, que la soeur Vrambout, prétendue supérieure avec quatre adhérents, ont fait les fonctions de supérieure, et ainsy ont receu et achetez publiquement ce qu'ils souhaitoit, comme ausy de recevoir des filles pour estre religieuse sans ma permission, ny connoissance de mes anciennes... Et comme toute les sacristines ont toujours donné l'argent de la chapelle a les supérieure, ce que la soeur Wybo m'a refusé, sans avoir payé le serveur de messe qu'il a douze florins bon..."

Voortgaande op deze tekst zouden we kunnen vermoeden dat zuster Vrambout openlijk in opstand kwam tegen de overste. Aangezien wij de versie van de tegenpartij niet kennen is het moeilijk te oordelen. Voor de beschuldiging dat er postulanten zouden geweest zijn zonder de toestemming van de overste, daarvoor vinden wij geen enkel bewijs.

Wat de weigering aangaat van zuster Wybo om de prijs te betalen voor de mis, wij vinden bij de tekst van zuster Franco een naamloze nota waarin het geschrift van zuster Vrambout te herkennen is en die luidt : "Le 6 de septembre j'é rendu... dixhuit florins au serveur".

Deze nota schijnt gedateert te zijn in het jaar 1769. Indien deze kleine schuld die in oktober 1768 slechts 12 florijn bedroeg, en reeds 18 florijn was in september van het volgende jaar, dan betekent dit, dat de bedienaar 6 florijn per jaar ontving en dat hij sedert 1766 niet meer betaald geweest was.

Het is vast en zeker rond deze tijd dat de crisis in het klooster zijn hoogtepunt bereikte en dat er klachten toegekomen waren bij de geestelijke overheid, aangezien op 17 juli 1766 de bisschop van Doornik een volledig verslag eiste over de goederen en schulden van het klooster.

Daar het verslag op 1 september nog niet aangekomen was, kwam de afgevaardigde Hoverlant persoonlijk naar Izegem om dit verslag te eisen. De overste onder voorwendsel te oud te zijn om in zo een korte tijd het verslag op te stellen kreeg uitstel.

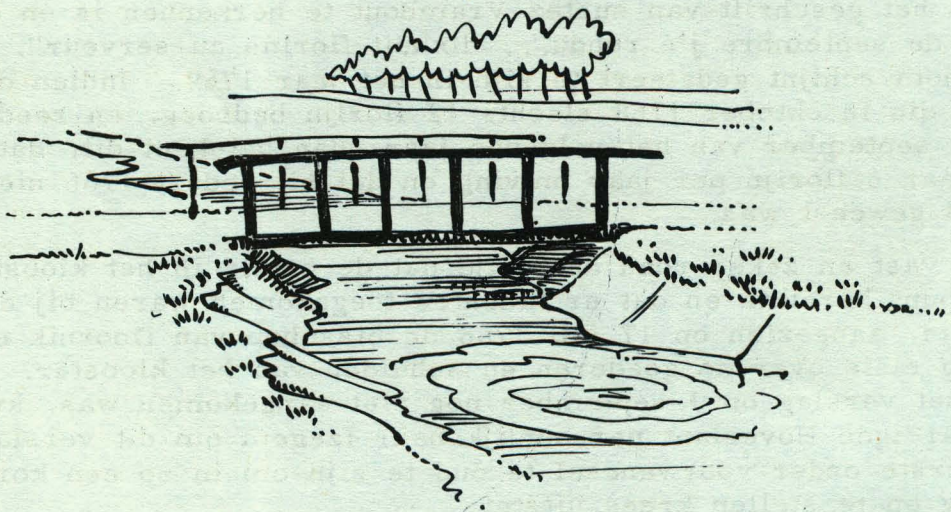
Op 7 november 1768 bracht zij haar verslag naar de deken van Kortrijk met bede het aan de bisschop te laten geworden. In het aangehaalde uittreksel van moeder Franco hebben wij daar straks gezien, hoe moeder Franco bitter klaagt over de handelswijze van zuster Vrambout.

Dit bleef vergeefse moeite en betekende uiteindelijk haar veroordeling. Ze werd op 26 november overgeplaatst. Zuster Vrambout had het pleit gewonnen en werd aangesteld als overste zoals ze zelf schrijft (A.S.G.I. X blz. 1). Daaruit blijkt dat ze niet zoals gebruikelijk was, verkozen werd in het klooster, maar wel aangesteld werd door de bisschop. De taalkwestie was opgelost. Het klooster was een vlaamse gemeenschap geworden. De nieuwe novicen lieten niet op zich wachten. In 1779 telde het huis 16 kloosterlingen waaronder slechts twee van de oude franssprekende groep.

Een van de grootste gebeurtenissen uit de laatste jaren van zuster Franco was het bezoek van Elisabeth Pauline Vilain, Prinses van Izegem, die het klooster vereerde met een bezoek op 15 juni 1768.

Moeder Vrambout leidde het klooster tot aan haar afsterven op 8 april 1775. Haar dood was vrij tragisch, aangezien men haar lijk vond verdronken in de Mandel bij de brug achter de pastorie van Emelgem (in het "Journal Van de Walle"- Heer Emile Dierick bewaarde het - vinden wij op blz. 25 "Op den 8 april 1775 is bij het pastoryhuis van Emelgem van de brugge gevallen in de Mandel en versmoort zuster Victoria Vrambout, moeder der eerweerdige nonnen van het klooster tot Iseghem. Zij was geboortig van Poperighe (15 maart 1736, doopakte in de kerk van Poperinge).

Wij zijn slecht ingelicht over de laatste jaren van de grijze zusters te Izegem. Barbe Van Nieuwenhuysse was overste in 1775 tot minstens in 1783. In 1785-1790 was het Rosalie Lafaut (A.S.G.I. III). De laatste overste was zuster Godelive Noppe.

DE FRANSE REVOLUTIE

Op 23 april 1796 moest de Izegemse municipaliteit de naamlijst van de 17 religieuzen van het grauwezusterklooster naar het centraal bestuur te Brugge opsturen. Op 1 september 1796 volgde de afschaffing van alle kloosters. Hun goederen werden aangeslagen en tot nationaal bezit verklaard. De kloosterlingen werden uitgedreven.

Het complex van de kloostergebouwen dat zich uitstreckte langs de zuidkant van de roeselarestraat vanaf de huidige kloosterstraat tot aan het gangske naar de school van de engelbewaarder, samen met de aanpalende hovingen werden verkocht.

Op 24 thermidor, jaar VI (11 augustus 1798) ging de franse administratie over tot de publieke verkoping. De verkoopprijs bedroeg 250.000 livres. Kopers waren : Guillaume Ameye, A. Berlamont, voor de hovingen. Pierre en François Vandenborre kochten het bebouwde deel van het klooster. (Rijksarchief Brugge Nr. 612).

A. Berlamont was gemeentelijk administrateur en later bijgevoegd burgemeester (Registre des arrêtés de la mairie du bourg d'Iseghem 1797). De gebroeders Vandenborre waren bekende garenkooplieden en woonden in de wijngaardstraat met nog andere voorname lui. (Hier kunnen we tussen haakjes de eigenaardige ontwikkeling van de wijngaardstraat overwegen. Oorspronkelijk werd de straat bewoond door welstellende lieden : de gebroeders Vandenborre, de dertigjarige onderwijzer Louis De Hulster die er een gemengde school hield, een soort internaat). Naderhand zien wij al die grote huizen verdwijnen. Ze worden vervangen en omgebouwd tot kleinere en de hovingen worden gebruikt om huizenkoertjes te maken, wat we nu nog kennen).

Er is beweerd geworden dat enige inkopen van zwart goed gebeurden met het inzicht de goederen naderhand terug te geven. Het kan best zijn, maar mij schijnt het op zijn minst onwaarschijnlijk. De kopers immers : Berlamont en Ameye werden de nieuwe administrateurs van de stad Izegem. Op 4 maart vinden wij een verslag van de hoofdcommissaris Baret : "Canton d'Iseghem : Toute l'administration est opposée à la République. De nouveaux candidats ont déjà été présentés." Verder wordt er met lof gesproken over de vaderlandslievende gevoelens van voornoemde heren. Ze legden trouwens volgende eed af : "Je jure haine à la royauté et à l'anarchie, attachement et fidélité à la République et à la constitution de l'an 3".

Wat Pierre Vandendorre aangaat, we vinden hem als deel uitmakende van de raad van kiezers en zijn broer François wordt op zeker ogenblik inner van de directe belastingen, bij gebrek aan kandidaten. Ik geloof dat men in moderne taal zou spreken van collaborateurs. Voegen wij hieraan toe dat het zwart goed de gebroeders Vandendorre niet veel geluk bracht. Na zeer korte tijd waren ze geruïneerd en we zien hoe ze reeds in 1807 als onvermogens van de lijst van de belastingbetalers geschrapt werden. Meier Vandewalle voegde er in marge bij : "Vandendorre François en Vandendorre Pierre, marchands de fil, en état d'indigence" (Toestand van armoede).

Op 11 pluviöse jaar IX werden bepaalde gronden van het klooster verhuurd aan de kloosterzusters Godelive Noppe en Colette Berlan. De huur moest betaald worden aan de weduwe Ameye-Lapaire. Pierre Joseph Bernaert en J. B. van Wtberghe stelden zich garant voor de kloosterzusters.

In december 1803 echter begon men met de afbraak van de gebouwen. Gedurende de daaropvolgende maanden werden in verschillende kopen, het hout, het lood, het ijzer enz. verkocht. Van de Walle noteert dat geen enkele Izegemse smid het ijzer wilde kopen. Een zekere Jean Delaere uit Ingelmunster had niet zoveel gewetensbezwaren en deed er een goed koopje aan. In dezelfde tijd was de pastoor van Izegem een zekere Samuel Delaere. Hij overleed in 1810. Hij was ook afkomstig van Ingelmunster. In het klooster was in de loop van de XVIII eeuw een zuster Alexandrine Delaere, eveneens geboortig van Ingelmunster. Pater Hildebrand noteert die beide personen en voegt erbij : "Ik ben er onwetend van of de smid Delaere familie was aan die personen".

WAT ER GEBEURDE NA DE REVOLUTIE

De kopers van het grauwezusterklooster verzochten de municipaliteit zo spoedig mogelijk een officieel bezoek aan de gebouwen te brengen, teneinde zich te vergewissen van de gebeurlijke toestand van de gebouwen en er de zegels van ambtswege te lichten.

Op 25 Thermidor (12 augustus 1798) dus daags na de verkoping, te 6 uur in de namiddag begaven zich P. Ameye, president, met Jacques Dewulf en J. B. Vandewalle, beide administrateurs ter plaats in gezelschap van de franse commissaris Comere en de gemeentesecretaris Gaspard Clement dit Fievez. In het proces-verbaal van dit bezoek werd aangestipt wat volgt: "Wij zijn er heengegaan en na een nauwkeurig onderzoek te hebben ingesteld, bestatigen wij :

1. Dat het plaveisel van het lokaal waar school werd gehouden, weggenomen is.
2. Dat langs een toegang, onbekend aan de commissarissen die de zegels hebben gelegd, men kon binnendringen in de kapel en de sacristie, waarvan de deuren nochtans toegezegeld waren.

3. Dat volgende meubelen zich daar bevonden : drie stoelen in de sacristie en in de kapel : een biechtstoel, een altaar, een tabernakel en vier in hout gesneden beelden van 15 voet hoogte.
Men weet dat naderhand het altaar van het grauwezusterklooster geplaatst werd in de kerk van Emelgem, waar het thans nog als hoofdaltaar zich bevindt.

In de loop der eeuwen was het klooster in zijn bezit aan roerende en onroerende goederen aanzienlijk rijker geworden, hetzij door erfdeel van de religieuzen, hetzij door schenkingen van weldoeners. Dat het klooster over ruime mogelijkheden beschikte bewijst het volgende tamelijk pikant dokument :

In het dossier van het armwezen van Izegem vonden wij wat volgt :

Op verzoek van de heer voorzitter wordt lezing gegeven van volgende verslag.

"Het blijkt bij akte van 28 maart 1757 dat de heren Ballieu, Burgemeester en schepenen van de stad Rousselaere, bekennen, namens gezeide stede, opgeligt te hebben van de overste en de religieuzen van het order van Sint Franciscus, gezeid DE GRAUWE ZUSTERS VAN HET KLOOSTER VAN ISEGHEM eene somme van Frs 5.442,17, mits welk zij geconstitueerd hebben ten behoeve van genoemde overste en religieuzen eene jaarlijkse rente van Frs 190,48 volledig telken jaere den 28ste maart te betalen, verzekerd op generalijk al hun stadsgoederen.

Ten gevolge van het afschaffen der kloosters tijdens de eerste franse revolutie heeft de stad van Rousselaere opgehouden de interesten dier rente te voldoen, niettegenstaande het armbestuur van Iseghem reeds in het bezit dier rente gesteld was bij beslissing van den Raed der prefectuur van het departement van de Leye van den 4den complementaire jaer XII en welk bezit bij Kon. Besluit van de 8e december 1820 nr. 80 is bevestigd geworden.

Deze zaak is door de voormalige bestuurders van den Disch en van de stad lange tijd zonder gevolg gelaten geweest.

Op de 24 maart 1844 zijn de judiciale formaliteiten stellig gemaakt geworden, na alvorens de autorisatie om gratis te pleiten van de bevoegde overheid te hebben bekomen. Daeruit eindelijk is gevolgd dat de stad Rousselaere bij vonnis van den Rechtbank van eersten aanleg te Kortrijk, onder date van den 17 den november 1849, veroordeeld is geworden tot het betalen :

- 1° Van het kapitaal der bovenvermelde rente beloopende Frs. 5.442,17
- 2° Van 5 jaren interest gevallen voor den 21 Maert 1844 date van het begin der zaak, vastgesteld op 952,35 Frs.
- 3° De wettelijke interesten (5%) op de som van 6.394,35 Frs. te rekenen van den 21sten Maert 1844 voorzeid en
- 4° Tot de overige kosten van het proces.

De gemeenteraad van Rousselaere in zitting van den 23sten Mei 1850 heeft verklaerd zich te gedragen aan gemelde proces."

Op 17 oktober richtte de stad Roeselare een vraag aan de stad en het armbestuur van Izegem, om de verschuldigde som te mogen vereffenen in twee betalingen, gezien de financiële moeilijkheden van hun stad. Ze zouden betalen in 1851 en in 1852.

Komen wij nu terug op de onroerende goederen van het grauwezusterklooster. Al deze kloostergoederen krachtens een besluit van 1 september 1796 werden als nationale goederen openbaar verkocht.

Het klooster bezat in 1798 zeven kleine hoeven alsook vele huizen in eigendom. Wat gebeurde toen?

1. Hoeve verpacht aan J. B. Vanneste groot 4 bunder, 15,62 gelegen op de wijk Vuilenbras werd verkocht aan Jh. Tanghe van Izegem op 13 april 1798 voor 206.000 livres.
2. Hoeve verpacht aan Petrus Fremout, groot 13 bunder, 14,62 en gelegen in de Ieperstraat werd verkocht aan Jean François De Necker van Gent voor 425.000 livres.
3. Hoeve verpacht aan Joseph Neyrinck, gelegen aan het einde van de Kortrijkstraat groot 3 bunder, 12,15 werd verkocht aan B. Dochy van St. -Elooi's-Winkel voor 188.800 livres.
4. Hoeve verpacht aan V. De Vulder, groot 4 bunder, 7,50 werd verkocht op 20 mei 1798 aan Felix en Jean Bapt. De Burck van Brugge voor 161.100 livres.
5. Hoeve verpacht aan P. Roelens groot 2 bunder, 5,87 gelegen achter aan het klooster werd verkocht aan Armand De Laere van Roeselare voor 104.100 livres.
6. Hoeve verpacht aan François Vanden Bulcke, gelegen nabij de Mol en groot 2 bunder, 5,50 werd verkocht op 31 augustus 1798 aan J. B. Thanghe van Izegem voor 68.100 livres.
7. Hoeve te Emelgem, verpacht aan Loncke, groot 3 bunder, werd verkocht op 17 mei 1798 aan Jacques Naert van Brugge voor 70.600 livres.

De verkopen hadden plaats te Brugge in de vergaderzaal van het centraal bestuur van het Leie-departement.

Benevens de zeven kleine hoeven die toebehoorden aan het sticht van de grauwezusters werden nog 33 huizen met of zonder verdieping door de franse Republiek aangeslagen en te koop gesteld.

Op 15 oktober 1798 kocht Pierre Vanden bancke van Veurne een woonhuis voor 24.100 Fr en Antoine Berlamont van Izegem een huis voor 47.400 Fr. F. De Soubry van Rijsel kocht op 4 november een huis getekend nummer 405 voor 16.000 Fr. en J. Jousenaux eveneens uit Rijsel een ander huis voor 15.000 Fr.

Op 25 oktober 1798 kocht Jh. Tanghe een huis bewoond door Eugene Geldhof voor 16.000 Fr.

Drie huizen werden verkocht op 29 december 1798 aan Michel Pruyssenaere van Oostende, twee voor 12.000 Fr. en het derde voor 11.400 Fr.

F. Canneyt van Brugge kocht eveneens twee huizen, het eerste voor 12.400 Fr. en een ander bewoond door Ignace Van Belle voor 12.500 Fr. Andere kopers waren Joseph Nicaise van Brugge, Isidoor Jullien van Brugge, P. Pierrar van Brugge. Op 30 januari 1799 ging het huis bewoond door Marie Lefebvre over in de handen van C. Vanneste van Izegem voor 7.000 Fr.

Een grote verkoping ging door op 20 januari 1799. Respectievelijk kocht Antoine Berlamont een huis voor 9.900 Fr.; J. Nicaise uit Brugge een voor 21.000 Fr.; Joh. Tanghe drie huizen voor 9.000 Fr. - 11.400 Fr. en 13.000 Fr.; Vanneste een voor 11.400 Fr.; Laurent Berlamont van Izegem kocht het huis bewoond door J. Vangroenweghe voor 12.000 Fr., enz...

Landerijen werden op 21 Germinal jaar 7 (10 april 1799) aangekocht door Pierre Ameye en zijn zuster Coleta voor de globale som van 60.940 Fr.

EEN SPREKEND DOKUMENT

Op 17 december 1798, een paar dagen vooraleer de franse administratie enkele kloosterhuizen zou verkopen, richtten enkele huurders een smeekschrift tot de centrale administratie van het Leie-departement, waaruit blijkt dat zij het beter hadden toen de grauwezusters hun eigenaressen waren en veel meer inschikkelijkheid van de religieuzen mochten ondervinden dan van de fransen.

Ziehier de vertaling van de franse brief :

Aan de centrale Administratie van het Leie-Departement,

Citoyens,

Sindslangs zijn wij huurders van de huizen die toebehoren aan de kloostergemeenschap van de grauwe zusters dezer gemeente.

Elk jaar verleenden deze een afslag op het bedrag van de huurgelden. Thans moeten wij de volle pacht aan de republiek betalen en daar onze geldelijke toestand niet dezelfde is gebleven als voorheen, hebben wij de middelen niet meer om onze huur te betalen, zelfs niet voor een deel.

Dientengevolge verhoppen wij dat het frans gouvernement, waarvan gij de gezagdragers zijt, niet minder billijk zal zijn dan onze vorige eigenaressen. Wij verzoeken u dus, citoyens, ons van de achterstallige huurgelden te willen ontslaan, waarvan wij hier de staat bijvoegen. De municipale administratie heeft voor echt verklaard en zal meteen getuigschrift afleveren van onze nood en onze onbekwaamheid de vereiste pacht onzer huizen te betalen.

Salut et respect.

ondergetekend : Arnold Vanhoutte, Petrus Quaegebeur, F. Vandewalle
Pierre Van Steenkiste, Joseph Bourez, Med. Van Ackere.

DE ORGANISATIE IN HET IZEGEMS KLOOSTER

De kloosterzusters van Izegem volgden de regel van al de andere kloosters der grauwe zusters en die voorgeschreven werd door Paus Leo X op 20 januari 1521. Daarenboven kregen ze op 31 mei 1660 van de provinciaal Philippe de Mory een reglement, waarvan moeder Franco en de andere zusters een eeuw later nog kennis hadden.

Vooraleer iemand toegelaten werd tot de professie moest ze als novice een examen of ondervraging ondergaan, waarvan de tekst bewaard gebleven is. (Pater Hildebrand). De gemeenschap verklaarde, dat ze geen enkele postulante konden aanvaarden die de gewenste voorwaarden niet vervulde.

De zusters die in het klooster traden waren verplicht een dotte mee te brengen, een zekere som die eigendom werd van het klooster.

In de tweede helft van de XVII eeuw was die som vastgesteld op 1200 florijn. Soms stelde men zich tevreden met iets minder. Dat was bij voorbeeld het geval bij zuster Nolf. Anderen brachten ook wel meer binnen, b.v. zuster Maes stortte 1.349 florijn 12 patard en zuster Cateau in 1717 gaf 40 pond groten boven haar verplichte dotte. In de loop van de XVIII eeuw begon men minder begoede meisjes te aanvaarden. Zuster Vrambout b.v. kreeg niets van haar vader, maar haar meter deed een schenking van 240 florijn en Françoise Hermoisille, weldoenster van het klooster voegde er uit liefdadigheid nog 60 florijn bij. De dotte van de vlaamse zusters, aanvaard door moeder Franco was ook heel klein. Deze sommen waren oorspronkelijk opgetekend in een register (A.S.G.I. IX).

Iemand nam dit blad weg om een of andere reden. Het is niet overmoedig te veronderstellen dat dit het werk was van de zusters Noppe of Van Nieuwenhuysse die een zekere valse schaamte hadden omdat ze niet behoorden tot de meer begoede klasse, die gewoonlijk in het klooster traden. Rond deze tijd werd door juffrouw Hermoisille een gifte gedaan aan het klooster, die het moest mogelijk maken armere meisjes in het klooster te aanvaarden, die bij gebrek aan geld zouden geweerd worden.

Aan het hoofd van het klooster stond een zuster genoemd : mater, moeder, overste of prioeres. Ze werd geholpen door een vicaresse en door diskreten. Let wel dat op heden in de franciscaner kloosters nog altijd hetzelfde gebeurt. Andere bedieningen waren deze van novicemeesteres, sacristine, enz. In de tweede helft van de XVIII eeuw werd een overste verkozen om de drie jaar (nu nog bij de paters van Sint Franciscus is er om de drie jaar kapitel om de oversten in de kloosters aan te duiden). Slechts na dat men drie jaar geproffest was, had men stemrecht. Voor de novicemeesteres eiste men 7 jaar. Over de kledij van de Izegemse zusters is weinig of niets bekend. Moeder Franco leert ons dat in 1673 pater Hyacinth Lefebvre, commissaris van de vlaamse provincie een zwarte sluier schonk aan de kloosterzusters in plaats van de witte tot dan toe gedragen.

BEZIGHEDEN VAN DE GRAUWE ZUSTERS

In de eerste jaren van hun verblijf te Izegem beperkte zich hun bezigheid tot het logies verschaffen aan passante bedevaarders. Een tekst van 1495 spreekt van toelating aan de zusters om bedevaarders te helpen.

De tekst van 1504 is duidelijker : "De zusters moeten altijd twee bedden gedekt houden om arme bedevaardgangers te herbergen, twee in één bed. Ze mogen er maar één nacht blijven en de kloosterlingen zijn niet verplicht hen drinken, eten of verwarming te bezorgen. De gasten moeten aankomen voor zonsondergang. Zieken of besmetten mogen niet ontvangen worden.

In de XVII eeuw gingen de zusters zieken bezoeken aan huis en verzorgden ze. (Bezoekakte van pater Guillebault). Ze hielden zich ook bezig met een bepaalde handenarbeid. In de XVIII eeuw begaven ze zich tot Armentiers en Rijsel om er zich werk te verschaffen.

Daarbij was het klooster ingericht om kostgangers te ontvangen en te onderhouden. Daarover ontstonden op het einde van de XVII eeuw zelfs moeilijkheden met de pastoor van Izegem. Die kostgangers waren vooreerst oudere mensen die vermogend genoeg waren om pension te betalen.

Zo weten wij dat in 1648 de ouders van zuster De Jonghe reeds veel jaren in het klooster of in een van zijn aanhankelijkheden verbleven. Vervolgens bezaten ze ook een kloosterschool.

Wij hebben reeds gezien dat ze tijdens hun verblijf in Kortrijk (voor 1610) onderwijs verschafte. Toen ze konden terugkeren uit Kortrijk openden ze hier een school. Deze werd bezocht door kinderen uit vooraanstaande families uit de stad. Stilaan kwamen er ook vreemde schoolgangers bij. Het programma in Izegem zowel als later in Roeselare bevatte vooral : de goede zeden, de godsvrucht en de catechismus. Men onderwees ook het lezen en het schrijven van de franse en de vlaamse taal. De leerlingen moesten ook leren naaien, verstellen, breien en kantwerk vervaardigen. (A. S. G. I. X).

In 1787 betaalden de volle kostgangers 90 florijn per jaar, de halve kostgangers slechts 48 florijn. Het aantal van inwonenden schijnt nooit de 12 overtroffen te hebben aangezien wij vonden dat de rekeningen voor kostgangers slechts 950 florijn per jaar opbrachten. Ze hadden onder ander, meisjes uit Gent en Brugge. Gedurende de 16 jaar dat zuster Franco meesteres was, maakte ze gebruik van de tegenwoordigheid in het klooster, van vreemde leerlingen, om elk jaar drie tot vier maal haar verwante mevrouw Legellon (+ 1741) die Brugge bewoonde, te gaan bezoeken en dit onder voorwendsel dat ze het kostgeld van de leerlingen moest gaan innen. (A. S. G. I. IX blz. 417). Zij verbleef er telkens een vijftiental dagen en voelde zich zeer vereerd door de goede ontvangsten.

In 1648 was François Vilain van Gent bisschop van Doornik. Hij vond het wenselijk de zusters van Izegem te bewegen om hun klooster in te richten als slotklooster. Wij weten niet of er bepaalde redenen waren die de bisschop er toe aanzetten om dit te wensen. Het is niet geweten of er bepaalde mistoestanden ontstaan waren in het klooster. Wat wij echter wel weten is dat Gilbert de Choyseul een zeer goed en veeleisend beheerder uit Doornik een rapport moest opstellen voor de Paus. Hij klaagt over de tekorten in veel kloosters zelf in de meeste, maar vernoemt Izegem zonder enig verwijt.

HET BEZIT VAN HET KLOOSTER

Het begon zeer arm, maar reeds in 1504 vinden wij dat het kleine eigendommen verworven had.

In 1610 na een algemene bedelronde gedurende 10 maanden herbouwden ze het huis.

In 1656 reeds ontvingen ze 200 pond groten aan renten en andere inkomsten. Ze hadden echter nog niet veel onroerende goederen. Elke maand hielden ze een bedeltocht in Izegem en omliggende (A. S. G. I. IF blz. 5).

Op 24 maart 1669 zond Pater Philippe de Mory uit Binche een brief (obédience) voorzien van zijn groot zegel, met bede twee zusters aan te duiden die een omhaling zouden doen in Parijs en omstreken.

De zusters Vander Beke en Thibeau vervulden deze opdracht. (A. S. G. I. I).

Op 26 februari 1672 gaf Hyacinth Lefebvre een gelijkaardige brief eveneens verzegeld. Het origineel bevond zich in A. S. G. I. V. Het was gezegeld met droge zegel (71 x 41 mm). De zegel stelde voor Sint Lodewijk ten voeten uit en in voorzicht. Hij droeg de tekenen van zijn koningschap. Hij stond tegen een bebloemde achtergrond. Volgende legende kon men lezen : "SIG. COM. GNALIS FF. MIN. RECOLLECT. CUSTOD. FLAND.). Het is niet bepaald zeker of er als gevolg van deze laatste brief ook een reis ondernomen werd. Wat echter wel vast staat is dat het klooster na die reis of reizen l'AUMONE DU ROI (de almoes van de koning) ontving. Dit was een som van 50 écus toegewezen aan zeer arme gemeenschappen. Het is maar in 1722 dat deze gifte geweigerd werd, omdat men in Parijs ontdekt had, dat Izegem niet meer afhing van de koning van Frankrijk. (A. S. G. I. I blz. 6-8).

Onder het bestuur van moeder Franco bereikte het grauwezusterklooster een nog ongekende weelderige toestand, Tot op heden hadden ze een jaarlijks inkomen van 1.002 florijn 6 patard (A. S. G. I. IX blz. 389).

Volgens een rapport van 1722 waren de ontvangsten in de periode van 14 jaar en 3 maand gestegen tot 32.710 florijn, 15 patard, hetzij 2.300 florijn per jaar. In deze som staken 15.803 florijn 17 patard afkomstig van onroerende goederen en van renten, de rest was afkomstig van missen door de directeur, van 't werk van de kloosterlingen en de tussenkomst van de kostgangers (A. S. G. I. I blz. 6-8).

In 1754 hebben de gezworen schatters De Mey en Verheede het bezit van het klooster geschat op 4.330 pond groten 10 escalins, 6 gros, 6 deniers. Dat wil zeggen 25.983 florijn 5 patard.

40 jaar later heeft moeder Lafaut volgende berekening overgemaakt aan het burgerlijk bestuur : "Uitgaven : 5.870 florijn 4 patard - Inkomsten : 5.594 florijn, 5 patard, 6 denier. Haar budget sloot dus met een tekort (A. S. G. I. X). Het kan dat moeder Franco overdreven heeft, maar vergeten wij niet dat haar schatters beëdigd waren en dat moeder Lafaut haar uitgaven te hoog schatte wellicht om niet te veel te moeten betalen. Ze schatte onder andere dat het onderhoud voor elke zuster jaarlijks 250 florijn kostte, wat stellig veel te veel was.

Voegen wij hier nog bij volgende schatting (l'état des propriétés foncières et rentes appartenants aux chapitres, abbayes, séminaires, collèges et autres corporations religieuses dont un ou plusieurs individus ont émigrés ou se sont absentés avant l'évacuation de l'ennemi). Deze schatting zegt : "Het klooster van Izegem had een jaarlijks inkomen van 4.240 florijn 10 patard, 9 deniers, vertegenwoordigend een kapitaal van 124.889 florijn 15 patard, 3 deniers (A. S. G. I. IX).

Om enig gedacht te hebben van de rijkdom van het klooster is het goed eens te overwegen dat het klooster in 1643 slechts in bezit was van 5 ha 19 a 1 ca. In 1753 echter was dit bezit gestegen tot 49 ha 67 a 96,5 ca.

Men weet niet met zekerheid of de rijkdom van de meubels in verhouding was met de rijkdom van het klooster. Alleen is ons bekend dat reeds voor 1732 drinkbekers, vorken, lepels en messen en alle tafelgerief in zilver waren en dat onder moeder Franco de luxe veel groter werd vooral in de kapel.

Een betreuenswaardige toestand ontstond in de XVIII eeuw zegt pater Hildebrand door de toelating die verleend werd aan de kloosterlingen om persoonlijk te mogen beschikken over spaargeld en renten. Ze mochten geld ontvangen voor hun "menus plaisirs et leurs douceurs". Het is vanzelfsprekend dat zoiets aanleiding gaf tot allerlei mistoestanden en tot vrouwelijke jaloezie. Sommige kloosterlingen konden zich veroorloven een rijtuig te bestellen waar anderen te voet moesten gaan. Rijkemanskinderen ontvingen rijke geschenken, waar armeren moesten toezien en over geen enkel middel beschikten.

De meesteres van de school ontving geld van de leerlingen-kostgangers en dikwijls gebeurde het dat ze geldboeten oplegden. De sacristine had recht op een dukaat ter gelegenheid van de kleding van een nieuwe zuster. Zo kwam het dat bepaalde zusters er zelf toe kwamen een huis of gronden te kopen. Wij vinden er echter anderen die uit hun persoonlijk bezit schenkingen deden aan armere zusters, sommen gaven voor de opschik van de kapel, of geldelijke steun verleenden aan armen en noodlijdenden.

ONTSPANNING

Ter gelegenheid van de jaardienst voor de ouders van moeder Victoire (Mevrouw en Heer Van Maneghem) was er één dag verlof. Dezelfde voorrechten werden later verworven bij de jaardienst voor zuster Franco (A. S. G. I. rapport 1754. Op die dagen van verlof kreeg de gemeenschap wit brood en elke zuster een halve pint wijn. Tijdens de jaren 1746-1754 moest men 7,5 stukken wijn betalen, 100 flessen en 2.000 stopsels. Deze uitgaven vinden wij tussen de onderhoudskosten voor de gemeenschap en de kostgangers. Later kwamen nog meer dergelijke gelegenheden b. v. de diensten voor Françoise Hermoisille (+ 1774) en Weduwe Bouckaert-Meganck (+ 1779) beiden weldoensters van het klooster. Er hadden banketten plaats bij de aanvaarding van een kloosterzuster en bij andere gelegenheden.

GETAL KLOOSTERZUSTERS

Wij zijn minder goed ingelicht over de bezetting van het klooster in de eerste eeuw van haar bestaan. Een tekst van 1486 gericht aan zuster Bouckaert spreekt van haar medezusters zonder evenwel een getal te bepalen. Het dokument van 1495 kent een tweede zuster, namelijk zuster Danckaert, maar noemt geen andere namen. Zelf staat in dit dokument, dat het niet toegelaten is novicen te ontvangen dan "usque ad numerum quaternum". (Het schijnt een regel geweest te zijn in deze tijd. We vonden een schrijven van bisschop Fillastre in 1473 gericht aan het hospitaal St. Georges van Menen, waarin ook die beperking van vier voorkomt. Dr. Rembry-Barth, in Histoire de Menin, deel III, blz. 334, uitgegeven in 1881 te Brugge).

Het staat vast dat de regel niet bestendig werd. In elk geval werd zeer vroeg dit cijfer overtroffen te Izegem en niemand dacht er ook maar aan om te protesteren.

ENKELE BIJZONDERHEDEN over het aantal kloosterlingen te Izegem :

- In 1656 - 16 (A. S. G. I. I blz. 5).
- In 1680 - 23 (A. S. G. I. X blz. 13, verslag zuster Lafaut).
- In 1699 - 28 (A. S. G. I. VII) Dit is het hoogste cijfer.
- In 1737 - 25 (A. S. G. I. X blz. 13, verslag zuster Lafaut).
- In 1740 - 20 (A. S. G. I. IX blz. 354-355).
- In 1743 - 15 (A. S. G. I. I F).
- In 1763 - 15 (A. S. G. I. I F).
- In 1769 - 11 (A. S. G. I. X blz. 1).
- In 1779 - 16 (A. S. G. I. X, rapport moeder Lafaut).
- In 1787 - 19 (A. S. G. I. X, rapport moeder Lafaut).

Bij de opheffing van het klooster waren er 17 kloosterlingen (A. S. G. I. IX).

Wij beschikken door Pater Hildebrand over een lijst van 94 kloosterzusters. Het is opvallend dat het grootste gedeelte afkomstig was uit frans-vlaanderen. Slechts 18 zusters kwamen uit Vlaanderen : 3 uit Ieper, en uit elk der volgende plaatsen 1 : Lendeledede, Moorseele, Brugge, Poperinge, Kachtem, Tielt, Zwevezele, Vormezele, Ingelmunster, Hulste. Tenslotte waren de vijf volgende afkomstig uit Izegem.

1. ELISABETH BOUCKAERT de eerste overste sedert 1486. Ze leefde nog in 1504.
2. ANGELIQUE DE JONGHE (doopnaam Jossine) geboren te Izegem 20 of 21 juni 1607. Overste van 1643 tot 1649 en van 1652 tot aan haar dood op 19 september 1656.
3. MARIE-ROSALIE LAFAUT (doopnaam Marie-Joseph) geboren te Izegem, dochter van Josse en Josephe Verhelle, overste van 1785 tot 1790.
4. MARIE-ALEXANDRINA DELAERE (doopnaam Marie-Brigitte) geboren te Izegem op 8 september 1741, dochter van Ignace en van Brigitte Vandommele.
5. MARIE-FRANCOISE VAN WTBERGHE (doopnaam Marie-Elisabeth) geboren te Izegem op 6 maart 1750, dochter van François en Marie-Jeanne Vansuydt, hoedenfabrikanten.

De zuster uit Zwevezele was ANTONIA WYBO (doopnaam Anne) geboren op 21 oktober 1735. Deze deed tijdens haar leven een grafsteen maken in wit marmer met volgende tekst :

"Icy gist le corps de soeur Marie-Antoine, natif de Swevezele, religieuse de ce couvent décédée le 17.., agée de ... ans, professede Requiescat in pace. Amen."

De grafsteen in de muur van het wegeltje genaamd Berlamont's gangske. Dit gangske verdween toen Cyr. Declercq een huis bouwde in het begin van deze eeuw. (Nu huis Depoortere in de Roeselarestraat).

De hoek Nieuwstraat-Roeselarestraat was immers een omsloten domein toebehorend aan het klooster. Het was een rechthoekige plaats op die hoek van de Nieuwstraat bevattende het huis Clarisse tot en met het huis Depoortere.

ROESELARESTRAAT 1825 UIT HET KLOOSTERGOED

- 660 - De linnemarkt van Izegem
- 662 - Eigendom BERLAMONT Antoine - bewoond door Abeel Theodoor, onderwijzer.
- 667 - Eigendom BERLAMONT Antoine - Hij si er ook de bewoner van.
- 668 - Eigendom BERLAMONT Antoine - bewoond door Devos Joannes, kleermaker.
- 669 - Eigendom BERLAMONT Antoine - bewoond door Nonckele Joannes, schoenmaker.
- 670 - Eigendom BERLAMONT Antoine - bewoond door Breyne Eugène, kuiper.
- 671 - Eigendom BERLAMONT Antoine - bewoond door Dierickx Joseph, schoenmaker.
- 663 - Eigendom BERLAMONT Antoine - bewoond door Roelens Joannes, hovenier.
- 664 - Eigendom BERLAMONT Antoine - bewoond door Windels Ida, spinster.
- 665 - Eigendom BERLAMONT Antoine - bewoond door Heldenbergh Constantinus metser.
- 674 - Eigendom Pastoor VEREECKE, Keyem, bewoond door Verstraete, commissionaris en door Scherpereel-Vermandere Emanuel en kinderen, spinner.
- 675 - Eigendom Pastoor VEREECKE, Keyem, bewoond door Van Haelewijn-Claeys, Schelpe Coleta en Barbara, en Depoortere Marie weduwe Eeckhout, spinners.
- 677 - Eigendom VANDAELE Louis, bakker, bewoond door Goemare Yvo, bakker.
- 678 - Eigendom DEKEYSER Amandus, hij is er ook de bewoner van.
- 679 - Eigendom VERLINDE Barbe-Thérèse, bewoond door Vandaele Coleta, dochter van voornoemde Louis, moeder overste van de zusters van bermhertigheid (zusters van liefde). Ze woonde er samen met medezusters.
- 680 - Eigendom VERLINDE Barbe-Thérèse - In gebruik door de zusters van liefde.
- 681 - Eigendom COUCKE Petrus Antonius-Tuin.
- 682 683 684 - Eigendom van ANGILLIS Louis - hij is er ook bewoner van. Het betreft een huis, een katoenspinnerij en een grote tuin. Dit is het ganse Kerkje van het H. Hart met de pastorie en de onderpastorijen.

LEZERS SCHRIJVEN ONS :

-NOG OVER "IZEGEMSE HEELMEESTERS"

De bijdrage over "Izegemse Heelmeesters", in ons vorig nummer verschenen, werd opnieuw aanleiding tot aanvullingen en correcties van drie verschillende zijden, nl. van de heer Pierre BOURGEOIS uit Izegem, de heer Joseph DELBAERE-DUMOULIN uit Rumbeke en de heer Lucien VAN ACKER uit Ardoie.

We laten deze inzendingen hieronder volgaarne en met oprechte dank aan de opstellers verschijnen.

I. De familie NICOLAUS BOURG(E)OIS-QUINQUE

Zie hier de juiste samenstelling van het huisgezin Nicolaus Bourg(e)ois-Quinqué (en niet Quinqu) :

1. Ludovicus Bourgois, °Doornik 17.3.1672, gehuwd met Deleu Albertina, chirurgien, +Izegem 23.12.1725.
2. Nicolaus Franciscus Bourgois, °Izegem 4.6.1673, chirurgien, gehuwd te Lendeledede op 7.1.1700 met Jacoba Verbeke, + Lendeledede 27.7.1731.
3. Guillielmus Bourgois, °Izegem 26.10.1674, en waarschijnlijk overleden vóór 1707, daar zijn naam niet voorkomt op een akte van dit jaar.
4. Jacobus Bonaventure Bourgois, °Izegem 5.5.1676, gehuwd met Duck Petronella, +Izegem 30.8.1741.
5. Antonius Bourgois, °Izegem 4.1.1678, gehuwd te Izegem op 7.2.1708 met Deruyttere Elisabeth, schielijk overleden in de St.-Hiloniuskerk te Izegem op 13.12.1751. Deze Antonius is de stamvader van de familie van de tegenwoordige Burgemeester van Izegem.
6. Augustinus Hilonius Bourgois, °Izegem 7.1.1680, +Izegem 24.5.1691.
7. Renatus Judocus Bourgois, °Izegem 19.6.1681, waarschijnlijk overleden vóór 1707, daar zijn naam niet voorkomt op een akte van dit jaar.
8. Symon Adrianus Bourgois, °Izegem 17.2.1683, ongehuwd, vermoord (en niet : versmoord) op 6.2.1730.

9. Ignatius Bourgois, °Izegem 22.4.1685, +Izegem 30.7.1762.
 1e huwelijk in 1711 in Rumbekke met Vandendorpe Maria
 2e huwelijk te Izegem op 8.2.1714 met Bohenne Joanna
 3e huwelijk te Izegem op 25.5.1743 met Willecome
 Catherina.
10. Joanna Catherina Bourgois, °Izegem 3.2.1687, gehuwd te Izegem op
 15.5.1713 met Demeyere Joannes en + te Izegem
 op 6.11.1740.

Louis Bourgois, oudste zoon van Nicolaus Bourgois-Quinqué hierboven, was niet de zoon van L. Bourgois-Woutermaertens, maar wel de vader.

Louis Bourgois-Deleu hadden 2 zonen :

- a. Ludovicus Bourgois-Woutermaertens, °Izegem op 21.11.1697, gehuwd te Izegem op 2.12.1724 met Woutermaertens Judoca. Hij vestigde zich chirurgien te Gullegem, waar zijn eerste dochter geboren werd op 11.12.1725. Na het overlijden van zijn vader kwam hij zich te Izegem vestigen als chirurgien en zijn tweede kind werd te Izegem geboren op 4.3.1727. Hij stierf te Izegem op 6.12.1763 zonder mannelijke nakomelingen.
- b. Petrus-Franciscus Bourgois, °Izegem op 19.2.1709, gehuwd te Izegem op 6.9.1742 met Vanderbeken Cipriana. Hij ging zich als chirurgien te Halluin vestigen en van deze ouders is op 25.2.1793 te Izegem een zoon begraven, die pater-priester was en, in de troebele tijden uit Frankrijk-Falaise gevlucht, hier een onderkomen gevonden had.

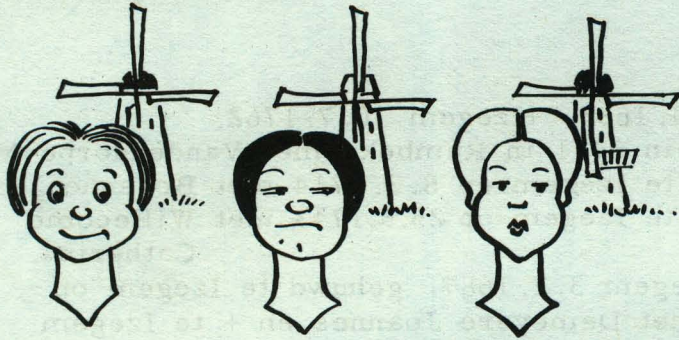
Dus waren er te Izegem drie generaties Bourgois chirurgiens :

- 1° Bourgois -Quinqué Nicolaus
- 2° Bourgois-Deleu Ludovicus
- 3° Bourgois-Woutermans Ludovicus.

Nicolaus Bourgois-Verbeke, hierboven genoemd en chirurgien te Lendelede, had er 5 zoons en 4 dochters, waaronder Nicolas Bourgois, chirurgien te Rumbekke, die 5 maal huwde en 20 kinderen won. Een zoon uit het eerste huwelijk was chirurgien te Beveren-Roeselare en een ander zoon was chirurgien te Bellegem. (Nota van de redactie : zie meer hierover in de hiernavolgende bijdrage van de heer J. Delbaere).

Ignatius Bourgois-Vandendorpe-Bohene-Willecome (zie nr 9 hierboven) had uit een eerste huwelijk 2 zonen en uit het tweede huwelijk 2 dochters en een zoon Antonius. Uit het derde huwelijk sproten geen kinderen. De talrijke nazaten van deze Antonius zijn nu verspreid over Izegem, Emelgem, Kachtem, Oostende, Wezenbeek, Oppem, Antwerpen, Deinze, enz. De schrijfwijze van de naam van deze tak is somwijlen Bourgois, Bourgois en Bourgouis.

Tenslotte nog een kleine terechtwijzing : op de lederen omslag van het gildeboek, dat door mijn stamvader aan de confrerie van Sinte-Barbara geschonken werd, staat te lezen : XIII/MDCLXXVI en niet XIII/MDCLXXVI, zoals blijkt uit de fotocopie bij mij ter inzage.

II. NICOLAS BOURGEOIS-VERBEKE

In het artikel verschenen in "Ten Mandere" nr 18 blz 21, handelende over "Oude Heelmeesters te Izegem", is er spraak van de familie Bourgeois.

Mag ik bij de naam van Nicolaus Bourgeois-Quinqué (1649-1694) iets bijvoegen betreffende een kleinzoon van hem, ook een Nicolas Bourgeois (1704-1784) die naar Rumbeke is komen chirurgijn zijn in 1727?

Hij was de oudste der 9 kinderen van Nicolas Bourgeois-Verbeke, geboren te Lendeledede 25 juni 1704, en hij was alleszins geen alledaags figuur.

Om het u maar seffens duidelijk te maken zal ik u zeggen, dat de brave man vijfmaal trouwde, niet minder dan twintig kinderen won en daarbij nog met zijn vijfde vrouw zijn zilveren huwelijksjubileum kon vieren.

'k Vraag mij af hoeveel er wel zouden zijn in geheel het land, die hun vinger kunnen opsteken en zeggen : "Dat kon ik ook!"

Ik wil hierbij nog doen opmerken, dat Meester Nicolas Bourgeois wel een beetje "trouwziek" was maar in elk geval niet "liefde-blind" schijnt geweest te zijn en goed uit zijn ogen keek om steeds een bruid te vinden; voorzien van veel centen, "van veel religie" zei men voortijds, al de duim over de wijsvinger wrijvend.

Nicolas Bourgeois trouwde voor de eerste maal met een rijke chirurgijnsdochter van Hooglede, Joanna-Jacoba Decock, f^a Joannes Decock-Angillis, die woonde op Hooglede-Plaats, waar later vrederechter Devlieger is gaan wonen en die er eigenaar was van verschillende eigendommen op de noordkant van het kerkplein van Hooglede, ondermeer van "De Drie Koningen" op de hoek van de kerkplaats en de Diksmuidestraat.

Het huwelijkscontract Bourgeois-Decock, verleden 27 december 1725, stipuleerde een soort algemene gemeenschap van goederen "om het sterfhuys van den eersten t'overlyden, verdeelt te worden tusschen de lancxtlevende ende d'hoirs van den eersten t'overlyden, half en half, sonder aenschouw te nemen van wat syde de goederen ghecommen zyn".

Hoewel pas 21 jaar oud, schijnt Nicolas Bourgeois reeds donders goed geweten te hebben hoe een huwkontrakt profijtelijk kan ineengestoken worden, als men 't geluk heeft een rijke bruid te trouwen. Zijn bruid was twee jaar ouder dan hijzelf, geboren te Hooglede 28 maart 1702.

Met zijn eerste vrouw kocht hij drie kinderen; de oudste, Jan, geboren te Lendelede, (de 19 volgende zijn alle geboren te Rumbeke) was heelmester te Beveren en is de vader van E.H. Louis Bourgeois, pastoor te Vladslo, die aldaar met de hulp van enige zusters van Lichtervelde een klooster stichtte, tegen de wil van zijn parochianen en er schielijk stierf in zijn pastorie onder het dekken van de tafel op 29 april 1822.

Nicolas Bourgeois verloor zijn eerste vrouw te Rumbeke op 21 januari 1731; zij stierf waarschijnlijk tengevolge van haar derde kinderbed.

Zij werd geuitvaard met de hoogste dienst en begraven "binnen" de kerk : "summis in ecclesia".

Nicolas Bourgeois bleef niet lang weduwnaar. Amper een jaar later hertrouwde hij, midden de vasten "obtenta dispensatione pro tempore clauso" met Maria-Anna Cauwelier, 7 jaar ouder dan hijzelf, een dochter van een welgestelde molenaar op de Steelandtsmolen, aan de noordzijde van de Izegemstraat te Rumbeke. 't Was reeds de gulden tijd geworden voor de molenaars in Vlaanderen onder het Oostenrijks Bewind : de bevolking groeide snel aan en de windmolens bleven beperkt in getal, want om een nieuwe molen op te richten was er een keizerlijk octrooi van doen, en dat kreeg men niet gemakkelijk los.

Met zijn tweede vrouw won Nicolas Bourgeois tussen 22.3.1733 en 18.6.1739 vijf kinderen. Het jongste kostte het leven aan zijn moeder, die stierf veertien dagen na de bevalling. Nicolas liet ze schoon begraven "in feriori choro B. M. V., cum officio novem lectionum" en zag al spoedig uit naar andere molens en molenaarsdochters.

Hij moest niet lang zoeken, want pas vijf maanden later, op 7 december 1739, stapte hij opnieuw in 't huwelijk, voor de pastoor van Oekene, ditmaal midden in de advent "obtenta dispensatione pro tempore clauso", met een andere molenaarsdochter, Maria-Joanna Verlinde, f^a Daniel Verlinde, molenaar op de Plasmolen te Oekene, waar zij geboren was op 11 juni 1717, dus 13 jaar jonger dan hijzelf was. Zijn derde vrouw schonk hem drie kinderen, waarvan het jongste weeral het leven kostte aan zijn moeder, die stierf acht dagen na zijn geboorte op 23 januari 1745.

Zij werd begraven "officio primae classis, jacet in ecclesia posteriori".

Maar te Oekene draaiden er nog andere molens en woonden er meer trouwlustige molenaarsdochters. Geen drie maanden na de dood zijner derde vrouw stond Nicolas Bourgeois op 3.4.1745 weerom voor de pastoor van Oekene met een nieuwe bruid aan de arm : Maria-Theresia Steverlynck, dochter van Antone Steverlynck-Bayaert van de Oekene-Peenemolen, aldaar geboren op 18 maart 1718 en weerom 14 jaar jonger dan haar man.

Zij bezorgde Nicolas tussen 29.6.1746 en 22.8.1757 niet minder dan zeven kinderen. Twee jaar na de geboorte van haar laatste kind, op 1 mei 1759, stierf zij waarschijnlijk tengevolge van een besmettelijke ziekte, want zij werd de dag zelf van haar overlijden ter aarde besteld en haar uitvaart uitgesteld tot later : "obiit et eadem die sepulta est in ecclesia inferiori, in choro D. V. Mariae".

Nicolas Bourgeois was het trouwen nog niet beu en geen vijf maanden later, op 16 september 1759, stond hij, nu voor de pastoor van Izegem, met een vijfde bruid aan de arm : Barbara Theresia Kerckhof, f^a Caroll by Maria-Francisca Lefebure. Deze familie kan ik niet thuis wijzen, de Izegemnaars zullen daar wel meer over weten. Zij moet geboren zijn rond 1722 en was dan ook ongeveer 17 jaar jonger dan haar man. Zijn vijfde vrouw schonk hem respectievelijk op 1 juli 1760 en op 3 november 1762 zijn 19de en zijn 20ste kind. Hij was toen nakende 60 jaar oud en hij zal waarschijnlijk gedacht hebben dat het toch tijd werd van te stoppen.

Maar wat voorzeker een uiterste zeldzaamheid is, de brave man kon nog zijn zilveren huwelijksjubilé vieren met zijn vijfde vrouw. Ik heb nergens sporen gevonden van dit jubileum, maar vierde hij het niet, hij kon het in alle geval doen, want op 16 september 1784, 25 jaar na het huwelijk met zijn vijfde vrouw, was hij nog in leven.

Veel verder heeft hij het echter niet meer gebracht. Hij stierf te Rumbeke op 9 december 1784, "Subito" zegt zijn overlijdensakte. Mogelijks had deze "ouwe taaie" wel een beroerte of zo iets nodig om geveld te geraken. Hij werd begraven te Rumbeke "officioprimes classis" maar niet binnen de kerk, want by keizerlijk besluit van de keizer-koster Jozef II waren de begravingen binnen de kerk alsdan reeds verboden. Hij werd te ruste gelegd "in coemeterio in occidentem". Het kerkhof was dan gelegen rond de kerk en de westkant was de kant van de hoofdingang. Zijn begraafplaats was dan ook gelegen vlak voor het huis dat hij bewoonde en waar hij gestorven was, want sinds 1730 woonde Nicolas Bourgeois recht over de kerkdeur, ter plaatse waar nu Jan Rommens woont, Kerkplein 21, (Kad. sectie B nr 365), in een huis dat hij op 13 oktober 1729 in openbare veiling gekocht had van de kinders Hoirman.

Ik kan dit artikel niet sluiten zonder te denken aan een oude Vlaamse spreuk, die ik eens gehoord of gelezen heb, 'k weet niet meer waar, maar die ik opgetekend heb; zij luidt : "Eenmaal trouwen is plicht, tweemaal trouwen heeft zin, driemaal trouwen is onzin, viermaal trouwen is... waanzin!" Verder gaat dat niet. Staat de Vlaming stom voor een nog meerderen durf of is de Vlaamse taalschat ontoereikend om deze "zin"-rijke spreuk nog verder uit te lengen?

LOSSE NOTA'S

III. MARTINUS VAN CANNEYT

Deze Izegemse heelmeester was geboren te Ardooie omstreeks 1735-1736 als zoon van Martinus van Canneyt, landbouwer, en van Joanna-Theresia Perneel.

Martinus-Ignatius van Canneyt, licentiaat in de medicijnen, had verschillende halfzusters en een halfbroer uit een tweede huwelijk van zijn vader met Maria-Joanna Maesele. Met één van zijn halfzusters, Regina Francisca, hield Maarten van Canneyt "gemeene menagie binnen Iseghem".

In 1772 was een andere halfzuster van hem Anna Theresia van Canneyt, novice onder de naam van "dame Juliana" in de abdij van Spermalie te Brugge.

Maarten van Canneyt behoorde tot dezelfde familie van Canneyt als de van Canneyts uit Gits, die een rol speelden in het Stevenisme.

IV. AUGUST HAESSEBROUCQ

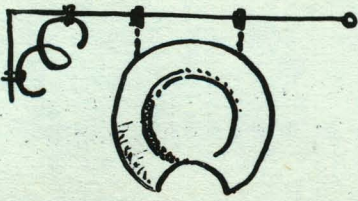
Hij was de zoon van Pieter Haessebroucq, gemeentesecretaris van Ardooie onder het Hollands Bewind, die in 1830 werd afgezet.

Dokter Haessebroucq was medewerker aan "l'Observateur - Journal des sciences médicales" (1851-53, 3 vol.).

Een jongere zuster van hem was getrouwd met Dr. Matthijs uit Rumbeke.

Van hem bestaan drie verschillende rouwprentjes : één met Nederlandse tekst en één met Franse tekst (met de verzen van Dr. E. Van Wtberghe gedrukt te Izegem bij J. Dooms.

Dan tenslotte een zeldzaam frans bidprentje, gedrukt bij Casterman te Doornik.

CHIRURGIEN - BARBIER

Kanttekeningen bij het artikel : OUDE HEELMEESTERS TE IZEGEM

(Ten Mandere Nr 2 - 1967)

Geen beroepen verwekten in het verleden zoveel beroering en getwist dan deze van Heelmeester en Barbier.

Daarom is het wellicht goed eens een kleine historiek van de heekunde te geven en de oorzaak van de verwickelingen tussen Heelmeesters en Barbiers nader toe te lichten.

In de vroege middeleeuwen was de geneeskunde in het westen haast onbestaande. Heksenbezweerders, kruidenlezers en kwakzalvers allerhande hadden praktisch de ziekenzorg in handen.

Uitzondering op deze regel waren de monniken die door het bestuderen van oude latijnse en griekse werken wel een zekere onderlegdheid hadden op het gebied van de genees- en heekunde, en vaak met goed gevolg geneeskundige zorgen toedienden. Zo zouden zelf sommige door hen vervaardigde zalven en olieën wegens hun doelmatigheid als mirakuleus beschouwd worden.

Van hunne oversten en zelfs van de Pausen hadden zij streng verbod eender welke bloedige tussenkomst te doen, zodat zij in sommige gevallen ook alleen het gebed, de zegeningen met of oplegging van relikwieën, ook aleens duivelsbezweringsen ter hunner beschikking hadden.

Daar was echter een categorie mensen die gewoon waren het vliemscherpe scheermes te hanteren en voorwie het verbod van bloedig tussen komen van geen tel was : de BARBIER.

Deze namen dan ook spoedig de gelegenheid te baat om, inden beginne op aanwijzing van de monniken, de voor laatstgenoemden verboden tussenkomsten te doen.

Zo duurde het niet lang eer zij niet alleen het scheermes maar ook de priem en de bistouri hanteerden. Was hun kennis gering hun verantwoordelijkheid was nog minder want alleen wanneer alle kruiden en papjes, zalfjes en gebeden faalden grepen zij in; viel het slecht uit dan was er het kwaad of de duivel mee gemoeid en iedereen legde er zich bij neer.

Allengerhand geleerd door de ervaring en sterk door hun onverantwoordelijkheid waagden zij zich verder op dit pad te meer daar het een zeer renderend beroep was. Zij noemden zich Chirurgen-Barbier. Elke prins of heer had een barbier aan zijn Hof gehecht die hem vergezelde tijdens zijne veldtochten. Hun invloed op die heren was dan ook geweldig.

In de elfde eeuw tijdens de oorlogen tegen de Arabieren maakte het Westen kennis met de ver gevorderde wetenschappelijke ontwikkeling in de Arabische landen van het midden oosten en Noord Afrika.

Inderdaad onder de regering van HAROUAN-AL-RASHIL in de Xde eeuw hadden de Arabische landen op wetenschappelijk gebied geweldige vorderingen gemaakt. Filosofie, kunsten en wetenschappen, wiskunde, geschiedenis, geneeskunde en vooral de natuur- en de ontleedkunde waren er fel ontwikkeld.

Alle oorlog ten spijt waren er weldra enkele westerse wetenschapsmensen die aan de Arabische universiteiten gingen studeren. Bij hun terugkeer verspreidden zij in hun respectievelijke landen, hetzij door het vertalen van de Arabische schriften, hetzij door het doceren of in de praktijk omzetten, de opgedane kennis.

Op geneeskundig en chirurgisch gebied was de baanbreker CONSTANTIJN de Afrikaan. (1)

Jarenlang had hij de landen van het midden oosten bereisd en verschillende universiteiten bezocht. Hij vertaalde verschillende Arabische werken in het latijn en gaf zelf verschillende werken uit.

Weldra had hij talrijke leerlingen waarvan enkelen te Salerno aan de Thyreense zee de eerste universiteit stichtten. In tegenstelling met de andere universiteiten, welke in handen waren van de monniken, was deze universiteit volledig door leken bestuurd. Daar werden de eerste titels van Meester in de Rechten en in de Heelkunde afgeleverd.

In de XIIde eeuw bereikte deze universiteit het hoogtepunt van haar bloei. Daarbij kwam dan dat een aantal uitgeweken Joodse geneesheren aangetrokken door de aanlokkelijke voorwaarden van de Prinsen en zelfs van de Pausen zich in het westen kwamen vestigen in de omgeving van hun opdrachtgevers. Gérard de Crémone (°1114 - +1187) en Jean PITARD (°1228 - °1315 geneesheer van de H. Lodewijk en Filips de Schone) waren leerlingen van Salerno en waren in de 12e en 13e eeuw de grondleggers van de Heelkundige afdeling van de Parijsche universiteit.

De grootste Fransche chirurg uit de 14de eeuw was GUY de CHAULIAC. Hij was geneesheer van de Pausen Clemens VI, Innocent VI en Urbaan V te Avignon. Hij beschreef de pest epidemie welke in 1348 het grootste deel van Europa teisterde.

Aan de in 1427 door Jan van Brabant opgerichte Leuvense Universiteit kwam de grote doorbraak van de wetenschappelijke Chirurgie vooral onder impuls van de grote vlaamse geleerde : Vesalius.

Vesalius werd geboren te Brussel in 1514, studeerde te Leuven en Parijs - doceerde aan de Universiteiten van Padoua, Pisa, Bologna en Bazel; hij was lijfarts van Karel V en overleed in 1564.

Zijn eerste werk "Humana Corporis Fabrica" was voor de toenmalige geleerden een baanbrekend werk.

De enorme vooruitgang van de wetenschappelijke chirurgie alarmeerde de Barbiers doch de reactie van de chirurgen, welke tevens de geneeskunde hadden gestudeerd, die op de onverantwoordelijke tusschenkomsten van de Barbiers wezen had voor gevolg dat de Provoost van Parijs een edikt uitvaardigde waarbij de Barbiers een wit bekken moesten voorhangen in plaats van het traditionele gele bekken der heelmeesters en zich niet meer de titel van Chirurgien-Barbier mochten toeigenen maar wel Barbier-Chirurgien. Dit decreet werd door het parlement bekrachtigd.

Tot voor de eerste wereldoorlog zag men nog hier en daar bij de barbiers zo een bekkentje buiten aan de deur hangen. De chirurgen zagen weldra van het gele bekkentje af.

Deze maatregel werd getroffen ten einde te voorkomen dat de heelmeesters zouden in het gedrang worden gebracht ingevolge het onbesuisde optreden van de Barbiers.

Toen kwam in Frankrijk Ambroise Paré, die samen met zijn opvolgers de faculteit van Parijs tot grote bloei zou brengen.

Paré was aanvankelijk een gewoon Barbier. Hij ging in de leer te Laval daarna te Parijs, behaalde op 18 jarige leeftijd zijn bekwaamheidsgetuigschrift en nam dienst als ziekenverzorger aan het Hotel-Dieu te Parijs. Na een jaar vestigt hij zich als barbier en nauwelijks een jaar later laat hij zich aanwerven in het leger van Maarschalk Montejan. Daar onderscheidt hij zich door zijn belangrijke waarnemingen en tussenkomsten.

Na de dood van Montejan vestigt hij zich opnieuw als Barbier te Parijs. Een jaar later vervoegt hij zich opnieuw bij het leger onder Burggraaf de ROHAN en opnieuw onderscheidt hij zich. Zijne tussenkomst bij het behandelen van de door een kogel getroffen Maarschalk de Brissac wekte verbazing. De kogel was onder het linkerschouderblad blijven steken en niemand zag de mogelijkheid in hem aldaar te verwijderen; de bijgeroepen Paré liet de Maarschalk in houding plaatsnemen die hij aannam toen de kogel hem trof met het gevolg dat de wonde zich opende en de kogel lichtjes zichtbaar werd; deze kogel verwijderen was voor Paré dan alleen nog kinderspel.

Paré was een vurig leerling van Vesalius en tevens bewonderaar. Hij schreef "wat zouden wij geweest zijn zonder Vesalius"; zijne lijfspreuk was "Je le pensay, Dieu le guérit".

Alhoewel Paré geen latijn kende werd hij door de Parijse Universiteit de titel van meester toegekend en tot Leermeester benoemd.

En opnieuw kwam het gild der Barbiers in aktie tegen de Chirurgen die hen meer en meer uit hun invloedrijke betrekkingen dreigden te verjagen. Ook de rijke burgerij en de edelen wenden zich trouwens meer en meer tot de wetenschapsmensen.

Kuiperijen en verdachtmakingen waren hun geduchtste wapens en hun invloedrijke gilden stelden alles in het werk om tot een gelijkstelling te komen. Wanneer dan eindelijk de beïnvloede overheid de twee gilden wilde doen samensmelten weigerden de Chirurgen met het gevolg dat de chirurgische faculteit aan de Universiteit van Parijs in 1625 geschorst werd, met het gevolg dat de Fransche geleerden op de universiteiten van Leuven, Florence en Padoua of Bazel aangewezen waren.

Deze schorsing zou bijna 50 jaar duren en wel tot in 1671 Koning Lodewijk XIV per edikt de cursus opnieuw oprichtte maar dan aan het Jardin des Plantes, aldus de door Bienaise en Roberdiau aldaar in 1650 opgerichte private school wettigende.

De Barbiers waren ondertusschen verder werkzaam naast de chirurgen met al de verwarring en misverstanden eraan verbonden tot Koning Karel VI bij plakkaat van 18de Augustus 1732 aan al wie geen diploma van Licenciaat in de Geneeskunde van de Hogeschool van Leuven had bekomen, voortaan verbod nog de geneeskunde uit te oefenen.

In Frankrijk zou het duren tot 1743 vooraleer Lodewijk de XVe een edikt zou uitvaardigen de Barbiers elke heelkundige tusschenkomst verbiedende. Tot daar de historiek.

Er werd weleens beweerd dat Nicolayus Bourgeois van Fransche afkomst was en aan de universiteit van Parijs studeerde. Hij was geboren te Doornijk en behoorde tot een eeuwenoude Doornijksche familie. Hij behaalde zijn diploma zeker aan de Leuvense Universiteit. Tijdens zijn studiejaren was de school in Parijs nog steeds gesloten en bestond alleen de private school van het Jardin des Plantes. Het is nochtans mogelijk dat hij na zijne studies aan de Leuvense Universiteit een aanvullende stage deed te Parijs aan het Jardin des Plantes.

Er dient onderscheid gemaakt tussen de geneesheren en de heelmeesters (chirurgen). Er waren licenciaten in de medicijnen en licenciaten in de genees- en heelkunde.

Het beroep van Chirurgien was in die tijd min of meer officieel.

De chirurg was trouwens beëdigd en aan het Hof gehecht.

Wij zien ten andere dat wanneer Petrus Vanlandeghem zich in 1736 te Izegem wil vestigen hij alleen de toelating krijgt om de armen kosteloos te verplegen. Wanneer hij zeven jaar later aan deze kosteloze praktijk dreigt ten onder te gaan schenkt het Magistraat hem een jaarlijks pensioen wegens bewezen diensten aan de armen.

De tot nog toe gekende officiële Chirurgen kunnen als volgt gerangschikt worden:

- tot 1664 : Paschasius de ROO
van 1664 tot 1673 : Jean FAUCQUIER (verliet vermoedelijk om een of andere reden Iseghem. In de registers van de Burgerstand is hij nergens vermeld, alleen in het gildenboek van de St. -Sebastiaan Gilde in 1668.)
van 1673 tot 1696 : Nicolas Bourgeois.
Wie laatstgenoemde verving is niet kunnen uitgemaakt worden. Misschien zijn zoon Nicolas die zich later te Lendeledede vestigde.
van 1720 tot 1673 : Louis BOURGEOIS kleinzoon van Nicolas Bourgeois.
van 1763 tot 1769 : Louis LANNIERE (ook deze verliet Iseghem)
van 1769 : Joannes RUISSELET.

(1) CONSTANTIJN DE AFRIKAAN : geboren in Carthago; overleden als monnik in het Benediktijner klooster van MONTE-CASSINO in 1087. (Ref. : Encyclopédie Universelle du 19ème Siècle - Larousse Paris) Stadsarchief.

ACTUEELTJES

14

x Wijst op aangebrachte illustratie.

206. Het SCOEISELMUSEUM, dat was ondergebracht in 't oud gemeentehuis van Emelgem, werd overgebracht naar 't Lutgardisinstituut in de Wijngaardstraat.

Hier werd een ruime bovenzaal ingericht. De grote reeks schoeisels werd nog aangevuld met schoenen uit de Filipijnen, Formosa, Japan, N.-Canada, Bulgarije, e.a. Vele handen werken om van dit schoeiselmuseum een museum te maken de grote SCHOENSTAD waardig.

207. AFFICHEPRIJSKAMP 1967. Voor de creatie van een affiche voor het concert WAR REQUIEM van Benj. Britten werd de uitslag door de Bestendige Deputatie als volgt vastgesteld :

1. Boudewijn Delaere uit Kortrijk
2. JOHAN NOYEZ uit IZEGEM.

Er werden 39 ontwerpen ingediend.

208. 11.11.1967. Om 15,30 uur werd door Mgr De Smedt het gloednieuwe torengedebouw ingewijd van het SINT-JOZEFSCOLLEGE, het laatste gebouwen van de eerste eeuw.

Om 16.30 uur pontificale mis in St.-Tillo, geconcelebreerd met alle EE.HH. Leraren van 't college en Z.E.H. Deken.

Daarna volgde om 17.50 uur een plechtige receptie op 't stadhuis en om 19 uur in 't college zelf een groot en feestelijk souper voor een groot aantal genodigden, alle leraars, onderwijzers, ex-leraars en ex-onderwijzers van het jubilerend college.

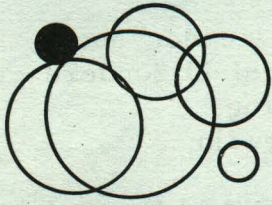
209. 12.11.1967. Dag van de ouders, met bezoekgelegenheid aan de tentoonstelling ingericht in 't nieuw torengedebouw. Het werd een geslaagd geheel!

210. Van 31.10.67 tot 12.11.67 stelde kunstschilder Frans De Groote uit Anzegem ten toon in de feestzaal van het stadhuis.

Zijn werk omvatte zowel landschap en stilleven als kopstudie of portret. Het werk was rijk aan verscheidenheid maar de kleur was nogal vaal getint. Er ontbrak nog wel wat zon en leven, frisheid en beweging. Toch niet een te versmaden geheel!

- x 211. 13.11.1967. Om 20 uur werd in de muziekacademie in 't kader van de VOLLMA-CONCERTEN een uitvoering ten gehore gebracht van het Belgisch kamerorkest onder leiding van de Heer Georges Maes. Op 't programma stonden werken van Mozart, Vivaldi, Van de Woestijne, Corelli, Barbirolle, Mendelssohn, alsook een nieuwe creatie van de heer Roelstraete : SERENATA PER ARCHI.
212. 24.11.67. Hendrik MAES behaalde zijn uitmuntendheidsprijs voor trompet in de Stedelijke Muziekacademie.
213. De Izegemse loper van formaat DANIEL ALLEWAERT die de Belgische kleuren verdedigde op zoveel verschillende stadia tussen Oslo en Tunis, gaat op rust. Gezien moeilijkheden aan een hielpees is hij daartoe gedwongen. Voortaan zal hij als trainer verder werken in de atletiekwereld.
Wilverdiende rust en goed succes in deze nieuwe richting!
- x 214. Het parkje in de OMMEGANGSTRAAT aan de westzijde van de H. Hartkerk verdween. Deze ruimte werd ingenomen door een nieuwe parking die deze grote nood in stad een beetje helpt op te lossen.
215. Onze Izegemse wielerkampioen met wereldformaat PATRICK SERCU was een volle avond te gast bij de ouden van dagen. Het was een gezellige avond met 'n vraaggesprek tussen de wereldkampioen en de heer Gerard Strobbe.
Patrick beloofde aan iedere kostganger een prachtige kleurfoto.
216. 9.12.67. De hulpdienst 900, de civiele bescherming en de Stedelijke Elektriciteitsdiensten kregen elk een gloednieuwe wagen. Na verschillende aanspraken volgde een passende demonstratie met de nieuwe wagens.
217. Van Z.E.H. JOZEF GELDHOF verscheen het derde en laatste deel van zijn bekroonde oorlogsdagboek van Z.E.H. Vanwalleghem "DIKKEBUS".
218. Tijdens het K.W.B. kerstfeest in de Gilde trad het zangkoor op van "DIE BOOSE". Dirigent : H. Debacker. De Heer H. Roelstraete zorgde voor de klavierbegeleiding.
219. Midden de maand december stelde kunstenaar MARGRIET MOYAERT haar werk ten toon in de zalen van 't stadhuis. Het was werk van hogere rang, vooral de landschappen met bijna geometrische lijnen vallen sterk op. Haar werk is sober en schoon in zijn eenvoud. M. Moyaert stelde reeds ten toon in Detroit, Parijs, Antwerpen, Brugge, Roeselare, Kortrijk, e.a.
In haar werk vinden we veel schoonheid en in haar zelf een rijke belofte.

220. 10.12.67. DE KONINKLIJKE STADSFANFAREN vierden hun St. -Ceciliafeest maar dit jaar was er wel een heel bijzondere reden :
 - deze fanfare was gepromoveerd naar ere-afdeling
 - en in de St.-Tillokerk werd hun nieuwe vlag gewijd.
221. "De Vluchtheuvel", de nieuwe roman van FELIX DALLE werd in het uitgavenplan 1967-68 van De Clauwaert opgenomen.
222. 17.12.67. Door de OUDERVERENIGING van de H. HARTSCHOOL werd een tentoonstelling georganiseerd van KERSTSTALLEN en KERSTBLOKKEN. Het was een rijke verscheidenheid van 't Kerstmotief onder diverse vorm in de meest verschillende materie. Er werden voor meer dan 5.000 Fr prijzen in natura uitgedeeld. 3 kategoriën werden genomen (per graad) :
 - 1) 1ste + 2de studiejaar : 1ste : STEFAAN CARLIER
 - 2) 3de + 4de studiejaar : 1ste : FILIP DESMET
 - 3) 5de + 6de studiejaar : 1ste : DIRK QUAGEBEUR.
- Er waren meer dan 70 deelnemers.
223. 23.12.67. In 't groot auditorium van de stedelijke muziekacademie ging op de zaterdag voor Kerstmis een jubileumconcert door van de SCOLA CANTORUM "CANTEMUS DOMINO" die TIEN JAAR oud geworden was.
 Op 't programma vonden we een retrospectieve van hun succesnummers uit hun 10jarig bestaan en verder De Schepping van H. Roelstraete - 1ste deel uit oratorium "Kersthallel". Als slot Polni Mse van Bohuslav Martinu.
 Het was een prachtige avond - cultureel hoogstaand en "Cantemus Domino" waardig.
- x 224. Politiecommissaris Henri Van Herck ging kort geleden op rust. Toen boden de leden van 't politiekorps hem een meer dan levensgroot portret aan en werd hem een feestelijke ontvangst aangeboden op 't stadhuis.
 Thans heeft Izegem een nieuwe POLITIECOMMISSARIS.
 De Heer D. CALCOEN, voorheen adjunct-politiecommissaris, werd voor de vacante plaats aangeduid.
 "Ten Mandere" wenst hem het allerbeste voor zijn nieuwe loopbaan.

KRINGLEVEN

Zo, beste lezer en abonnee, zijt U weer eens aan 't eind gekomen van een jaargang "Ten Mandere". Wij zijn er van overtuigd dat onze drie nummers U heel wat interessants geboden hebben, dit zowel voor de "liefhebber-historicus" als voor de man met eruditie en hoge eisen! Daarom ook zijn we er zeker van U als trouw lid van "Ten Mandere" te mogen beschouwen en rekenen erop dat U bij de eerste gelegenheid graag uw lidmaatschap 1968 zult hernieuwen, waarvoor reeds onze hartelijke dank bij voorbaat!

Zoals het jaar 1967 voor alle "leven", hoogten en laagten kende, verliep dit jaar ook voor onze volwassen geworden Heemkundige Kring. Nochtans met wel meer hoogten dan laagten. Ons ledental bereikte een peil als nooit voorheen en we mogen met fierheid zeggen dat ons tijdschrift gelezen wordt tot zelfs in Amerika! De opkomst op onze algemene vergaderingen kende een dieptepunt, te weinig volk voor werkelijk belangwekkende voordrachten...

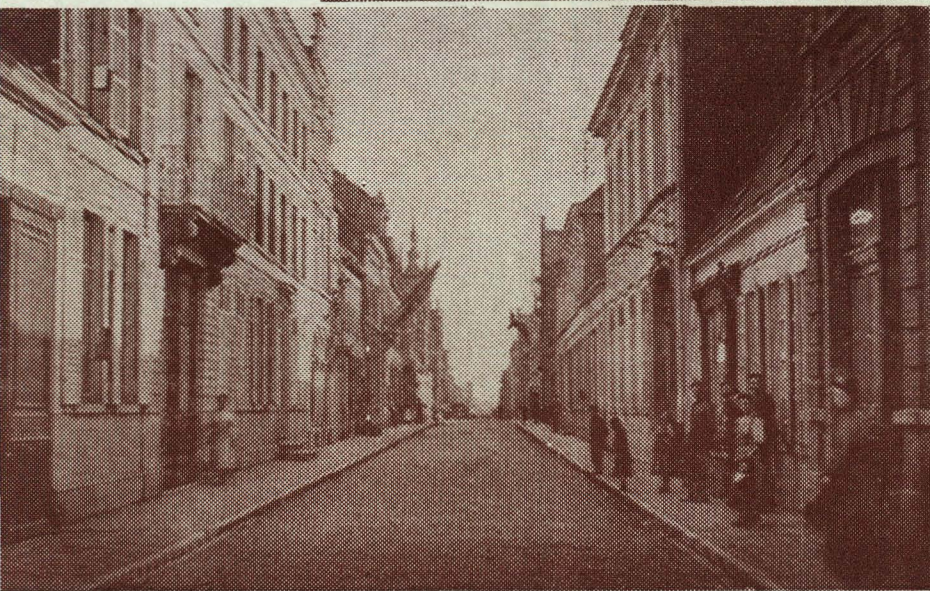
De tentoonstelling "Servaes" ingericht door het Izegems Stadsbestuur, maar waaraan Ten Mandere een practische hand toestak, werd een waar succes over de ganse lijn!

Wellicht hebben sommigen onder U zich reeds de vraag gesteld : "Maar hoe zit dat nu met dat SCHOEISELMUSEUM? We kunnen kort zijn met ons antwoord : "Het is er!" Inderdaad, we hebben niet stilgezeten. Regelmatig werd er vergaderd en telkens groeide de zaak. We staan nu zover dat alles gehuisvest is in Lutgardisinstituut, Wijngaardstraat, netjes gecatalogeerd, op steekkaarten gezet, van naam en uitleg voorzien, klaar ten toon gesteld en gereed om door vele bezoekers genoten te worden!

Ons museum kent nu een statuut, een Bescherm-, Bestuurs- en Uitvoerend Comitee waarbij ons Izegems Stadsbestuur een belangrijke rol speelt. Als we hier een paar namen mogen vooruitzetten, zonder daarom alle andere medewerkers te willen negeren of hun werk minimaliseren, dan zijn dit zeker de Heren Roger Bekaert en Jozef Bourgeois, die samen met onze voorzitter Inspecteur Rafaël Verholle, een berg werk verzet hebben. Door alle "insiders" werd dan ook met vreugde vernomen dat Roger Bekaert als conservator aangesteld werd! De plechtige opening van het museum is voorzien rond eind januari.

Clichés : " Ten Mandere "

Zicht van de Nieuwstraat
rond het jaar 1890
met vooraan links het
vorig postgebouw

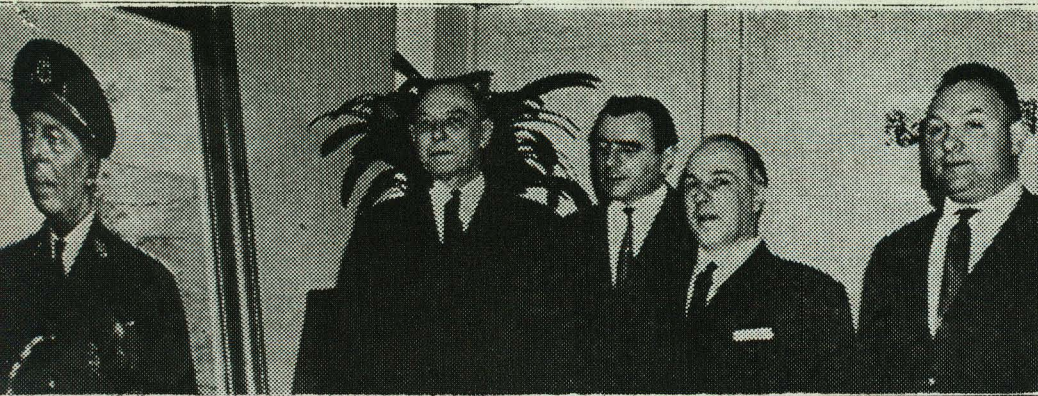

Even voor W.O.I. zag de Nieuwstraat er zo uit.
Rond 1911 werd de tramlijn doorgetrokken
wat men op de kaart nog niet bemerken kan.

De Nieuwstraat zoals we ze kenden
onder W.O.II. en juist daarna
met rechts de bank met het hekken
links "De Trompette" later "De Postwacht"
die in 1952 gesloopt werd.

Clichés: "Het Wekelijks Nieuws"

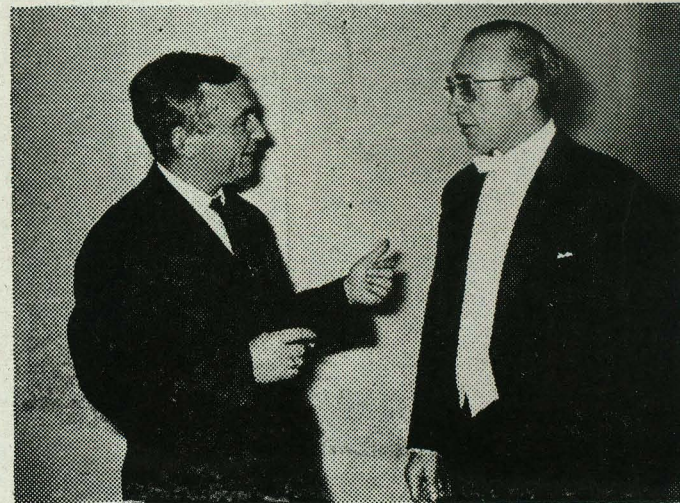

Clichés "De Weekbode"

Izegem kreeg een nieuwe politiecommissaris als opvolger van de heer H. Van Herck in de persoon van de heer CALCOEN
— Ad multos annos —

1. De heer politiecommissaris Henri Van Herck ging op rust en werd door het politiekorps een meer dan levensgroot geschilderd portret aangeboden.
2. De receptie ten stadhuisse bij het op rust gaan van de heer H. Van Herck.

Bij de H. Hartkerk verdween het kleine parkje en werd een autoparking aangelegd.

De heer H. Roelstraete begroette de heer Georges Maes in het auditorium van de Stedelijke muziekacademie op 13.11.1967 bij het optreden van het Belgisch kamerorkest.

Een ander uitvloeisel van onze zeer geslaagde "Schoeisel-Expo" is, dat Izegem vanaf dit jaar, met medewerking van alle plaatselijke fabrikanten, een "SCHOEISELBEURS" zal openen in de aanstaande lente. Dit betekent een primeur in Europa!

We wensen dit initiatief nu reeds alle wind in de zeilen, de schoennijverheid en onze stad ten bate.

Tenslotte op 30/12/67 ging in het Stadhuis een algemene ledenvergadering door, waarop de heer Roger Bekaert ons vertelde over : "De geschiedenis van het Klooster der Grauwzusters te Izegem."

Een geschiedenis die een 350 jaar geduurd heeft (Franse overheersing) en waarin spreker ons tal van interessante gegevens verstrekte tegen een belangrijke historische achtergrond, gekruid af en toe met "pikante" zelfs humoristische anekdootjes! We hebben er allen van genoten en de lezer van dit nummer zal kunnen getuigen dat we waarheid schrijven!

Hiermee, geachte lezer, willen we besluiten.

Het ganse bestuur wenst U en de uwen een gelukkig 1968 : vrede, gezondheid, welvaart, succes en ... trouw aan onze Heemkundige Kring "Ten Mandere"!

INVENTARIS ²

OVER IZEGEM EN ZIJN VERLEDEN GEPUT UIT PLAATSELIJKE WEEKBLADEN

II. BURGERLIJK LEVEN

1. Bestuur stad

27.08.1921 nr 35 blz : "De Iseghenaar"
Oude Meyers en Burgemeesters van Iseghem.

2. Scholen

06.10.1961 nr 39 blz 7 : De zondagsscholen voor knechten 1895-1900
13.10.1961 nr 40 blz 4 : idem
20.10.1961 nr 41 blz 4 : Een diamanten jubelfeest in de zondagsschool

College : zie spéciale nota's

H. Hartschool

Mandelbode :

11.12.1954 nr 50 blz 10 : Een zwermende bijenkorf
18.12.1954 nr 51 blz 12 : idem H. Hartschool
08.06.1957 nr 23 blz 13 : Jongensschool H. Hart
01.06.1957 nr 22 blz 13 : Meisjesschool H. Hart

Vrije Vakschool

Mandelbode :

23.06.1956 nr 23 blz 11 : Vrije Vakschool : 1906-1956 : Historiek
30.06.1956 nr 26 blz 8 : Vrije Vakschool jubileert
07.07.1956 nr 27 blz 2 : idem

Ave Maria

Mandelbode :

23.05.1953 nr 21 blz 2 : Bij een gouden jubileum : Ave Maria
27.11.1954 nr 48 blz 12 : Het gesticht de Pelichy in het gedrang
04.12.1954 nr 49 blz 10 : Ave Maria in oorlogstijd : 1914-1918
25.12.1954 nr 52 blz 12 : De zusters van Maria : Weldoeners onzer stad
11.12.1954 nr 50 blz 10 : Een zwermende bijenkorf : H. Familie
18.12.1954 nr 51 blz 12 : idem
17.07.1959 nr 29 blz 12 : St. Antoniuschool
24.07.1959 nr 30 blz 12 : Foto Kotjesschool.

"Gazette van Iseghem" :

03.07.1897 nr 27 blz : Ida Vandekerckhove, Schoolvrouwe 't Kotje 1897

3. Het Kerkhof

Mandelbode :

06.10.1951 nr 40 blz 1 : Het oud kerkhof

13.10.1951 nr 41 blz 1 : idem

20.10.1951 nr 42 blz 1 : idem

27.10.1951 nr 43 blz 1 : Het huidige kerkhof

10.11.1951 nr 45 blz 1 : Het militair kerkhof

17.11.1951 nr 46 blz 1 : idem

23.10.1954 nr 43 blz 12 : Hoe ontstond het huidige kerkhof?

4. Instellingen

Mandelbode :

06.05.1933 nr 18 blz 3 : Het eeuwfeest van het Oude Mannenhuis

20.05.1933 nr 20 blz 2 : idem

08.12.1961 nr 48 blz 4 : Eerste steenlegging Rustoord

29.12.1961 nr 51 blz 4 : 20 jaar vrije muziekschool te Izegem

III. IZEGEMSE FIGUREN

"De Iseghemnaar"

22.09.1923 nr 38 blz 2 : Mijnheer Camillie Ameye

"De Mandelbode"

29.09.1928 nr 39 blz 2 : Een beroemd Izegemnaar : M. Soenens

06.10.1928 nr 40 blz 2 : idem : Maurice Soenens-Verstraete

20.07.1929 nr 29 blz 2 : Een onderscheiding voor Izegem

28.06.1930 nr 26 blz 1 : Een nieuwe Baby Soenens : Zwingelmachine
type 1930

23.10.1937 nr 43 blz 2 : Een stadsgenoot als romanschrijver : Leo Van Daele

19.01.1952 nr 3 blz 2 : Prof L. Van Biervliet

26.01.1952 nr 4 blz 2 : idem

12.09.1953 nr 37 blz 11 : Prof Dr. Emiel Lahousse

03.10.1953 nr 40 blz 10 : August Vermeire

17.10.1953 nr 42 blz 10 : J. Blicck, Notaris-dichter

24.10.1953 nr 43 blz 10 : idem

21.11.1953 nr 47 blz 12 : De dichter Emiel Neyrinck

10.07.1954 nr 28 blz 12 : Desiderius Verduyn

17.07.1954 nr 29 blz 12 : idem

24.07.1954 nr 30 blz 10 : idem

31.07.1954 nr 31 blz 10 : idem

07.08.1954 nr 32 blz 10 : idem

14.08.1954 nr 33 blz 10 : idem

21.08.1954 nr 34 blz 10 : idem

28.08.1954 nr 35 blz 10 : idem

IV. DE STAD EN ZIJN OMGEVING

1. Situering

Toponomie : Plaatsnaam Izegem

Mandelbode :

- 12.09.1931 nr 37 blz 2 : Voordracht door E.H. Pieter Baes over
Izegem (Naam en Friesche oorsprong) 1894
- 19.09.1931 nr 38 blz 2 : idem
- 20.09.1931 nr 39 blz 2 : idem
- 18.11.1939 nr 46 blz 2 : Over de betekenis van Izegem en zijn ontstaan
Jos Bourgeois
- 25.11.1939 nr 47 blz 2 : idem
- 24.11.1951 nr 47 blz 1 : De plaatsnaam "Izegem"
- 20.09.1952 nr 38 blz 1 : Kanunnik Tanghe en zijn "Geschiedenis van Izegem"
- 27.09.1952 nr 39 blz 1 : idem

Wegen en verkeer

Mandelbode :

- 22.08.1931 nr 34 blz 2 : Het leggen van de spoorweg Kortrijk-Brugge
- 18.05.1935 nr 20 blz 2 : Het verbreden der vaart (ontstaan)
- 01.04.1950 nr 13 blz 1 : Foto brug over de vaart : vóór de oorlog 1914-18
- 21.07.1951 nr 29 blz 1 : De mandelvallei P.D.
- 28.07.1951 nr 30 blz 1 : idem
- 04.08.1951 nr 31 blz 2 : De bevaarbaarheid van de Mandel
- 08.09.1951 nr 36 blz 1 : idem
- 15.09.1951 nr 37 blz 1 : De Mandelvaart
- 29.09.1951 nr 39 blz 1 : idem
- 21.08.1954 nr 34 blz 7 : Verrassende ontdekkingen te Emelgem (Mandel)
- 28.04.1961 nr 17 blz 6 : De Mandelvallei in haar verste verleden nr VII
Dochy
- 05.05.1961 nr 18 blz 10 : De Mandelvallei
- 12.05.1961 nr 19 blz 10 : idem
- 30.11.1957 nr 48 blz 13 : De eerste auto te Izegem
- 07.12.1957 nr 49 blz 13 : idem
- 14.12.1957 nr 50 blz 13 : idem
- 17.07.1957 nr 29 blz 5 : Foto kanaal
- 27.02.1959 nr 9 blz 16 : Bruggen en wegen P.D.
- 06.03.1959 nr 10 blz 16 : Wegen en straten
- 13.03.1959 nr 11 blz 16 : Bruggen en wegen
- 20.03.1959 nr 12 blz 16 : idem
- 27.03.1959 nr 13 blz 16 : Onze voorouders op reis
- 24.11.1961 nr 46 blz 4 : De oude Kortrijkstraat
- 01.12.1961 nr 47 blz 4 : idem
- 02.06.1961 nr 22 blz 5 : Stadsleven in 1901 : IJzerenweg der Vlaanders
- 09.06.1961 nr 23 blz 4 : idem idem R. V.

Woningen - gebouwen en plaatsen

"De Iseghemnaar"

17.11.1923 nr 46 blz 2 : Het Boomforeest

Mandelbode :

16.03.1935 nr 11 blz 2 : Het verdwijnen van de oude windmolens
18.07.1935 nr 28 blz 3 : Oud Iseghem : Verkoopakte Huizen 1817
05.05.1951 nr 18 blz 1 : De voormalige Halle
21.02.1953 nr 8 blz 9 : Oude windmolens te Izegem
28.02.1953 nr 9 blz 9 : Oude windmolens te Izegem, P.D.
De oorsprong van naam "Bosmolens"
07.03.1953 nr 10 blz 9 : Kotjesmolen
21.03.1953 nr 12 blz 11 : De Plaatsemolen
28.03.1953 nr 13 blz 11 : De Jonghe's Molen
04.04.1953 nr 14 blz 11 : Joye's Molen
11.04.1953 nr 15 blz 9 : De Abele Molen
18.04.1953 nr 16 blz 9 : De Steendammolen - De Rynck's Molen
04.11.1960 nr 45 blz 1 : De oude herbergen P. Declercq
11.11.1960 nr 46 blz 4 : idem
18.11.1960 nr 47 blz 4 : idem
25.11.1960 nr 48 blz 12 : idem
02.12.1960 nr 49 blz 4 : idem
09.12.1960 nr 50 blz 12 : idem
16.12.1960 nr 51 blz 12 : idem
23.12.1960 nr 52 blz 12 : idem
30.12.1960 nr 53 blz 12 : idem
06.01.1961 nr 1 blz 12 : idem
13.01.1961 nr 2 blz 12 : idem
20.01.1961 nr 3 blz 12 : idem
27.01.1961 nr 4 blz 12 : idem
03.02.1961 nr 5 blz 12 : idem

2. Economie

A. Nijverheid

Schoennijverheid

Mandelbode :

09.02.1929 nr 6 blz 1 : Over de schoentjes uit den ouden tijd
19.03.1927 nr 12 blz 2 : Over handel en nijverheid in Izegem over 100 jaar
26.03.1927 nr 13 blz 2 : idem
02.04.1927 nr 14 blz 2 : idem
09.04.1927 nr 15 blz 2 : idem
16.04.1927 nr 16 blz 2 : idem
23.04.1927 nr 17 blz 2 : idem
29.06.1935 nr 26 blz 1 : De Schoenmakers van Izegem
04.11.1939 nr 44 blz 2 : Izegemse schoenmakerij in het verleden

- 30.03.1940 nr 13 blz 3 : De Schoennijverheid in de streek van Izegem
21.04.1951 nr 16 blz 1 : Opkomst van de stoommachine
01.12.1951 nr 48 blz 1 : Schoenmakers van Izegem : Geschiedenis
Schoenbedrijf
15.12.1951 nr 50 blz 1 : Het schoenbedrijf
22.12.1951 nr 51 blz 1 : Schoenmakers van Izegem
Het Schoenmuseum van Schönnenwerd
05.01.1952 nr 2 blz 1 : De schoenmakers van Izegem : vervolg
12.01.1952 nr 2 blz 1 : idem
19.01.1952 nr 3 blz 1 : idem
26.01.1952 nr 4 blz 1 : Bruno Acx, Schoenmaker en dichter
02.02.1952 nr 5 blz 3 : Hoe ik schoenmaker werd. Bruno Acx
09.02.1952 nr 6 blz 1 : idem
16.02.1952 nr 7 blz 1 : idem
23.02.1952 nr 8 blz 1 : idem
02.03.1952 nr 9 blz 1 : idem
08.03.1952 nr 10 blz 1 : idem
15.03.1952 nr 11 blz 2 : idem
22.03.1952 nr 12 blz 2 : idem
29.03.1952 nr 13 blz 1 : idem
05.04.1952 nr 14 blz 1 : idem
12.04.1952 nr 15 blz 2 : idem
19.04.1952 nr 16 blz 3 : idem
26.04.1952 nr 17 blz 1 : idem
03.05.1952 nr 18 blz 1 : idem
10.05.1952 nr 19 blz 1 : idem
17.05.1952 nr 20 blz 1 : idem
24.05.1952 nr 21 blz 1 : idem
31.05.1952 nr 22 blz 2 : idem
07.06.1952 nr 23 blz 1 : idem
14.06.1952 nr 24 blz 1 : idem
21.06.1952 nr 25 blz 1 : idem
28.06.1952 nr 26 blz 1 : idem
12.07.1952 nr 28 blz 1 : idem
19.07.1952 nr 29 blz 1 : idem
26.07.1952 nr 30 blz 1 : idem
02.08.1952 nr 31 blz 1 : idem
09.08.1952 nr 32 blz 1 : idem
16.08.1952 nr 33 blz 1 : idem
23.08.1952 nr 34 blz 1 : idem
30.08.1952 nr 35 blz 1 : idem
06.09.1952 nr 36 blz 1 : idem
13.09.1952 nr 37 blz 2 : idem
01.05.1954 nr 18 blz 10 : Prijzen en lonen in 1900
23.06.1956 nr 25 blz 8 : De schoennijverheid
14.07.1956 nr 28 blz 11 : Eduard Dierick A.D.J. Emeldam
21.07.1956 nr 29 blz 11 : idem
28.07.1956 nr 30 blz 11 : idem

04.08.1956 nr 31 blz 11 : Eduard Dierick A.D.J. Emeldam
 11.08.1956 nr 32 blz 11 : idem
 16.08.1956 nr 33 blz 11 : idem
 25.08.1956 nr 34 blz 11 : idem
 01.09.1956 nr 35 blz 11 : idem
 08.09.1956 nr 36 blz 11 : idem
 15.09.1956 nr 37 blz 11 : idem
 22.09.1956 nr 38 blz 11 : idem
 29.09.1956 nr 39 blz 12 : idem
 06.10.1956 nr 40 blz 11 : idem
 13.10.1956 nr 41 blz 11 : idem
 20.10.1956 nr 42 blz 11 : idem
 27.10.1956 nr 43 blz 11 : idem
 03.11.1956 nr 44 blz 11 : idem
 10.11.1956 nr 45 blz 11 : idem
 17.11.1956 nr 46 blz 11 : idem
 24.11.1956 nr 47 blz 11 : idem
 01.12.1956 nr 48 blz 11 : idem
 01.12.1956 nr 48 blz 12 : Foto laarzen
 08.12.1956 nr 49 blz 11 : idem
 15.12.1956 nr 50 blz 11 : idem
 22.12.1956 nr 51 blz 11 : idem
 29.12.1956 nr 52 blz 13 : idem
 05.01.1957 nr 1 blz 11 : idem
 12.01.1957 nr 2 blz 13 : idem
 19.01.1957 nr 3 blz 13 : idem
 26.01.1957 nr 4 blz 13 : idem
 15.07.1957 nr 29 blz 9 : idem
 28.06.1958 nr 27 blz 13 : Izegemse Exposanten in de 19e Eeuw P.D.
 27.09.1958 nr 39 blz 5 : Izegemse Leerlooierijen
 04.10.1958 nr 40 blz 12 : idem
 11.10.1958 nr 41 blz 13 : idem
 18.10.1958 nr 42 blz 12 : idem
 25.10.1958 nr 43 blz 13 : idem
 08.11.1958 nr 45 blz 1 : St. Crispyn
 15.11.1958 nr 46 blz 13 : idem : Machinewezen in Izegem
 12.06.1958 nr 24 blz 14 : De tentoonstelling op Sinksen 1909

Borstelnijverheid

Mandelbode :

04.11.1950 nr 44 blz 3 : De Borstelnijverheid vroeger en nu
 15.09.1951 nr 37 blz 3 : Borstelmakers van Izegem
 22.09.1951 nr 38 blz 3 : idem
 06.10.1951 nr 40 blz 2 : idem
 20.10.1951 nr 42 blz 2 : idem
 17.06.1960 nr 25 blz 4 : De Oude Borstelmakerij
 24.06.1960 nr 26 blz 4 : idem

De Lijnwaadhandel

05.06.1954 nr 23 blz 12 : De Izegemse Lijnwaadhandel
12.06.1954 nr 24 blz 12 : idem
26.06.1954 nr 26 blz 12 : idem
04.09.1954 nr 36 blz 10 : idem
18.09.1954 nr 38 blz 10 : idem
25.09.1954 nr 39 blz 10 : idem

B. Ambachten - Beroepen - Kleinhandel

30.06.1951 nr 26 blz 1 : De gecroonde leerze
07.07.1951 nr 27 blz 1 : idem
14.07.1951 nr 28 blz 1 : idem
06.07.1957 nr 27 blz 13 : De Izegemse vogelmarkt
13.07.1957 nr 28 blz 13 : idem
05.10.1957 nr 40 blz 13 : Banketbakkers
29.09.1961 nr 38 blz 4 : Izegems stadsleven 1901 : Ambachten en
Neringen

3. Diensten

02.08.1930 nr 31 blz 2 : Ontstaan en reglementen Pompierskorps
09.08.1930 nr 32 blz 3 : idem
16.08.1930 nr 33 blz 1 : Pompiersfeest
16.08.1930 nr 33 blz 2 : Pompiers ten jare 1830 + reglementen
31.08.1957 nr 35 blz 13 : Uitwisseling van documenten : Brandweer (1830-1840)
05.12.1936 nr 49 blz 1 : De telefoon viert haar 60 jarig bestaan
20.02.1954 nr 8 blz 12 : Het oude postwezen
27.02.1954 nr 9 blz 12 : Boden en voermans : vroeger en nu
06.03.1954 nr 10 blz 12 : Post en telefoon
13.03.1954 nr 12 blz 12 : Ons spoorwegstation + 2 foto's
30.06.1956 nr 26 blz 11 : Het ontstaan en de eerste jaren van het
Izegemse Brandweerkorps of pompiers
07.07.1956 nr 27 blz 11 : idem
17.07.1959 nr 29 blz 4 : Foto postkantoor
15.12.1961 nr 49 blz 4 : 60 jaar stadselektriciteit
22.12.1961 nr 50 blz 4 : idem

4. Plagen en ziekten over onze stad

"De Iseghemnaar"

15.09.1923 nr 37 blz 1 : De aardappelplaag in Vlaanderen in de jaren 1840
26.05.1951 nr 21 blz 2 : De hongersnood 1846-1848
02.06.1951 nr 22 blz 1 : idem
09.06.1951 nr 23 blz 1 : De gesel van de typhus
16.06.1951 nr 24 blz 1 : idem

31.03.1956 nr 13 blz 13 : Stadsfanfaren viere hun 150 jarig bestaan
 07.04.1956 nr 14 blz 12 : idem (H. O. S.)
 14.04.1956 nr 15 blz 12 : idem J.G.
 21.04.1956 nr 16 blz 12 : idem
 28.04.1956 nr 17 blz 12 : idem
 05.05.1956 nr 18 blz 12 : idem
 12.05.1956 nr 19 blz 12 : idem
 19.05.1956 nr 20 blz 12 : idem
 26.05.1956 nr 21 blz 8 : idem
 02.06.1956 nr 22 blz 12 : idem
 09.06.1956 nr 23 blz 12 : idem
 16.06.1956 nr 24 blz 12 : idem
 23.06.1956 nr 25 blz 12 : Sprookjesstoet i. v. m. Jubelviering
 23.06.1956 nr 25 blz 8 : Stadsfanfaren Jubileren
 30.06.1956 nr 26 blz 8 : idem
 07.07.1956 nr 27 blz 8 : idem
 07.07.1956 nr 27 blz 1 : Flitsen uit de sprookjesstoet
 16.06.1956 nr 24 blz 6 : De Kerels 75 jaar vroomheid en volkstrouw
 07.04.1961 nr 14 blz 6 : De Kerels 80 jaar
 14.04.1961 nr 15 blz 3 : idem
 21.04.1961 nr 16 blz 9 : idem
 28.04.1961 nr 17 blz 6 : idem
 05.05.1961 nr 18 blz 6 : idem
 12.05.1961 nr 19 blz 7 : idem
 19.05.1961 nr 20 blz 6 : idem
 26.05.1961 nr 21 blz 6 : idem
 15.09.1961 nr 36 blz 4 : Met de Congregatie naar Zuidschote 1901 RV
 22.09.1961 nr 37 blz 4 : idem

Van de Harmonie der Congregatie bestaan er uitgebreide nota's afzonderlijk.

C. Toneel- en letterkundige gezelschappen.

12.04.1947 nr 15 blz 3 : Geschiedenis toneel "De Lustige Vrienden"
 03.05.1947 nr 16 blz 2 : idem
 10.05.1947 nr 19 blz 2 : idem
 07.11.1953 nr 45 blz 10 : Het letterkundig genootschap - Talen kunst
 14.11.1953 nr 46 blz 10 : idem

D. Patroonheiligen-verering en Gilden

03.11.1951 nr 44 blz 1 : Crispyndag
 08.11.1952 nr 45 blz 1 : Rond St. Crispyndag
 29.11.1952 nr 48 blz 1 : Van St. Barbara en de Bosseniers
 06.12.1952 nr 49 blz 1 : idem
 31.01.1953 nr 5 blz 11 : De Legende der H. Dorothea
 07.02.1953 nr 6 blz 11 : idem
 11.10.1930 nr 41 blz 2 : De gilde van St. Sebastiaan of der handboog-
 schutters

06.06.1953 nr 23 blz 9 : St. Sebastiansgilde
 03.09.1932 nr 36 blz 2 : Het edele handboogspel St. Sebastiaan
 07.11.1953 nr 45 blz 1 : St. Crispyn
 06.02.1954 nr 6 blz 12 : Boomteeltkring van 1876-1886
 19.06.1954 nr 25 blz 12 : Bladzijden uit het leven van de St. Sebastiaansgilde
 05.02.1955 nr 6 blz 12 : Izegems verleden : met de boomteeltkring op reis
 05.12.1955 nr 45 blz 1 : St. Crispyn + St. Crispyngilde + le ontstaan
 van Christelijk Syndicaat te Izegem
 03.12.1955 nr 49 blz 10 : De Congregatie der dochters
 03.11.1956 nr 44 blz 1 : Het Patroonsfeest van St. Crispyn A. D. J.
 16.10.1959 nr 42 blz 15 : St. Lucas, Drukkersdag
 06.11.1959 nr 45 blz 5 : Minerva, St. Anien en St. Crispyn A. D. J.
 20.11.1959 nr 47 blz 13 : St. Cecilia
 08.01.1960 nr 2 blz 13 : Sint Severinus A. D. J.
 21.10.1960 nr 43 blz 4 : Vervlogen dagen : St. Crispyn
 16.06.1961 nr 24 blz 4 : Stadsleven in 1901 : Bij pot en pint
 03.11.1961 nr 43 blz 4 : St. Crispyngilde 1901
 10.11.1961 nr 44 blz 4 : idem

E. Sport en spel in vroeger dagen en nu

11.08.1951 nr 32 blz 1 : Izegemse vinkeniers
 18.10.1958 nr 42 blz 9 : Het Trabolspel 1.
 25.10.1958 nr 43 blz 16 : idem 2.
 01.11.1958 nr 44 blz 16 : idem 3.
 15.11.1958 nr 46 blz 9 : idem 4.
 29.11.1958 nr 48 blz 16 : idem 5.
 13.12.1958 nr 50 blz 12 : idem 6.
 27.12.1958 nr 52 blz 13 : idem 7.
 09.11.1958 nr 2 blz 9 : idem 8.
 23.01.1959 nr 4 blz 16 : idem 9.
 26.06.1959 nr 26 blz 16 : Duivensport

VI. MERKWAARDIGE GEBEURTENISSEN TE IZEGEM

01.06.1935 nr 22 blz 1 : Bezoek van zijn Exc. de Heer H. Baels, Goeverneur
 16.07.1938 nr 29 blz 1 : Huwelijk van Juff. Madeleine Gilles de Pelichy
 + vlg nummers
 18.08.1951 nr 33 blz 1 : Prinselijk bezoek van 1901
 25.08.1951 nr 34 blz 1 : idem
 05.09.1953 nr 36 blz 10 : De Katholieke Manifestaties van 1884
 12.12.1953 nr 50 blz 1 : Onze stad feestelijk verlicht op 6 mei 1855
 18.09.1954 nr 38 blz 4 : Mgr Desmedt op bezoek (stoet IV. Jubileum)
 30.06.1956 nr 26 blz 1 : Foto's Prinselijk bezoek
 09.02.1957 nr 6 blz 13 : De moord op Juffrouw Angelis
 13.03.1958 nr 11 blz 4 : In memorium : Baron Charles de Pelichy

VII. ALGEMENE OPTEKENINGEN EN ARTIKELS IN VERBAND MET HEEMKUNDE

- 30.04.1927 nr 18 blz 2 : Lijst 100 jarigen van W. Vlaanderen vanaf 1816
07.05.1927 nr 19 blz 2 : idem
14.05.1927 nr 20 blz 2 : idem
21.05.1927 nr 21 blz 2 : idem
28.05.1927 nr 22 blz 2 : idem
19.09.1953 nr 38 blz 11 : over Muntnamen (M. N.)
17.10.1953 nr 42 blz 12 : Historisch overzicht van het Belgische
Bankbiljet (M. N.)
28.02.1953 nr 9 blz 12 : Het geld door de tijden heen (M. N.)
07.03.1953 nr 10 blz 12 : idem
14.03.1953 nr 11 blz 12 : idem
21.03.1953 nr 12 blz 12 : idem
28.03.1953 nr 13 blz 12 : idem
04.04.1953 nr 14 blz 12 : idem
11.04.1953 nr 15 blz 12 : idem
24.10.1953 nr 43 blz 12 : Verzamelen als tijdsverdrijf (M. N.)
17.07.1954 nr 29 blz 10 : Muntstukken en bankbiljetten
02.03.1957 nr 10 blz 12 : De Maria Theresia taler in het Midden Oosten
27.07.1957 nr 30 blz 16 : Geldstukken zo graat en groter dan
Molenstenen (M. N.)
14.12.1957 nr 50 blz 5 : Hoe men vroeger valsmunsters strafte (M. N.)

VIII. GESCHIEDKUNDIGE ARTIKELS OVER IZEGEM - Chronologisch gerangschikt

Zie artikels over de Mandel en St. Tillo.

- 01.12.1951 nr 48 blz 1 : Het Frankische Grafveld
15.12.1951 nr 50 blz 1 : In de Frankische tijd
22.12.1951 nr 51 blz 1 : idem
12.01.1952 nr 2 blz 2 : Het grafveld te Emelgem
15.03.1952 nr 11 blz 1 : De schenkingsbrief van Baldericus
29.02.1952 nr 9 blz 1 : De Noormannen
02.02.1952 nr 5 blz 1 : Het "Oud Casteel"
09.02.1952 nr 6 blz 1 : idem
10.01.1953 nr 2 blz 11 : De kaart van Sanderus P.D.
31.01.1953 nr 5 blz 12 : Met Sanderus op wandel door Izegem
25.04.1953 nr 17 blz 12 : Izegemnaren in de slag van Westrozebeke in 1382
02.05.1953 nr 18 blz 12 : Een blik op Izegem in 1383
06.12.1952 nr 49 blz 1 : De beeldstorm te Izegem (16e eeuw)
13.12.1952 nr 50 blz 1 : Beeldstorm : Jaren van tranen, bloed en vuur
03.05.1952 nr 18 blz 1 : Up den dagh dat men de ghulde maeltijd sat
(landbouwers 16e eeuw)
20.12.1952 nr 51 blz 1 : De vrijbuiters te Izegem (16e eeuw)
10.05.1952 nr 19 blz 1 : Izegems le gouden eeuw (16e eeuw)
15.11.1958 nr 46 blz 16 : Franse annexatie in de 17e eeuw

29.11.1958 nr 48 blz 16 : Oorlogstribulaties in de 17e eeuw
 06.12.1958 nr 49 blz 16 : idem
 13.12.1958 nr 50 blz 12 : Tijdvak 1744-1748
 20.12.1958 nr 51 blz 12 : Instellingen van het oud regiem
 02.01.1959 nr 1 blz 12 : idem (18e eeuw)
 09.01.1959 nr 2 blz 12 : idem
 16.01.1959 nr 3 blz 12 : idem
 23.01.1959 nr 4 blz 12 : idem
 30.01.1959 nr 5 blz 12 : idem
 06.02.1959 nr 6 blz 16 : idem
 10.04.1959 nr 15 blz 16 : De rechtspraak (18e eeuw)
 17.04.1959 nr 16 blz 16 : idem
 24.04.1959 nr 17 blz 16 : idem
 01.05.1959 nr 18 blz 16 : idem
 08.05.1959 nr 19 blz 16 : De Schepenbank
 22.05.1959 nr 20 blz 16 : Ordonnanties
 17.07.1959 nr 29 blz 16 : De landkaart van 1741
 06.10.1948 nr 45 blz 1 : Brigandszondag
 13.11.1948 nr 46 blz 1 : idem
 20.11.1948 nr 47 blz 1 : idem
 25.10.1952 nr 43 blz 1 : De beloken tijd
 23.01.1954 nr 4 blz 10 : Een prinses van Izegem sterft op het schavot
 (18e eeuw)
 25.01.1957 nr 4 blz 13 : Een prinses te Izegem in 1768
 08.01.1955 nr 2 blz 12 : In de tijd der Patriotten (18e eeuw) P.D.
 22.01.1955 nr 4 blz 12 : De rampspoedige jaren 1792-1794
 29.01.1955 nr 5 blz 12 : idem
 12.02.1955 nr 7 blz 10 : idem
 19.02.1955 nr 8 blz 10 : idem
 26.02.1955 nr 9 blz 10 : idem
 05.03.1955 nr 10 blz 10 : idem
 12.03.1955 nr 11 blz 10 : idem
 19.03.1955 nr 12 blz 10 : idem
 26.03.1955 nr 13 blz 10 : idem
 02.04.1955 nr 14 blz 10 : Onder Frans bewind
 09.04.1955 nr 15 blz 10 : idem
 16.04.1955 nr 16 blz 10 : idem
 23.04.1955 nr 17 blz 10 : idem
 30.04.1955 nr 18 blz 10 : idem
 07.05.1955 nr 19 blz 10 : idem
 14.05.1955 nr 20 blz 10 : idem
 21.05.1955 nr 21 blz 10 : idem
 04.06.1955 nr 23 blz 10 : idem
 11.06.1955 nr 24 blz 10 : idem
 18.06.1955 nr 25 blz 10 : idem
 25.06.1955 nr 26 blz 10 : idem
 02.07.1955 nr 27 blz 10 : idem
 09.07.1955 nr 28 blz 10 : idem

16.07.1955 nr 29 blz 10 : Onder Frans bewind
 23.07.1955 nr 30 blz 10 : idem
 30.07.1955 nr 31 blz 10 : idem
 06.08.1955 nr 32 blz 10 : idem
 13.08.1955 nr 33 blz 10 : idem
 20.08.1955 nr 34 blz 10 : idem
 27.08.1955 nr 35 blz 10 : idem
 24.09.1955 nr 39 blz 10 : idem
 01.10.1955 nr 40 blz 10 : idem
 08.10.1955 nr 41 blz 10 : idem
 15.10.1955 nr 42 blz 10 : idem De Boerenkrijg
 22.10.1955 nr 43 blz 10 : idem
 29.10.1955 nr 44 blz 10 : idem
 05.11.1955 nr 45 blz 10 : idem
 12.11.1955 nr 46 blz 10 : idem
 19.11.1955 nr 47 blz 10 : idem
 26.11.1955 nr 48 blz 10 : idem
 10.12.1955 nr 50 blz 10 : De Conscriptie : Franse tijd
 17.12.1955 nr 51 blz 10 : idem
 24.12.1955 nr 52 blz 10 : idem
 31.12.1955 nr 53 blz 10 : idem
 07.01.1956 nr 1 blz 10 : idem
 14.01.1956 nr 2 blz 10 : In de tijd van Napoleon
 21.01.1956 nr 3 blz 10 : idem
 28.01.1956 nr 4 blz 10 : idem
 04.02.1956 nr 5 blz 10 : idem
 11.02.1956 nr 6 blz 10 : idem
 18.02.1956 nr 7 blz 10 : idem
 25.02.1956 nr 8 blz 11 : idem
 03.03.1956 nr 9 blz 11 : idem
 10.03.1956 nr 10 blz 11 : idem
 17.03.1956 nr 11 blz 11 : idem
 24.03.1956 nr 12 blz 11 : idem
 31.03.1956 nr 13 blz 11 : idem
 05.05.1956 nr 18 blz 11 : idem
 12.05.1956 nr 19 blz 11 : idem
 19.05.1956 nr 20 blz 11 : idem
 26.05.1956 nr 21 blz 11 : idem
 02.06.1956 nr 22 blz 11 : idem
 09.06.1956 nr 23 blz 12 : idem
 16.06.1956 nr 24 blz 11 : idem
 13.12.1956 nr 50 blz 12 : Tijdvak 1744-1748
 09.03.1929 nr 10 blz : België onder Hollands bewind (Izegem)
 03.10.1953 nr 40 blz 6 : Snippers : Izegems verleden 19e eeuw
 31.10.1953 nr 44 blz 8 : idem
 28.11.1953 nr 48 blz 6 : idem
 23.02.1929 nr 8 blz 2 : Een blad uit de geschiedenis der verdediging
 van de Pauselijke staten in de jaren 1860 :
 4 Izegemse jongelingen worden ingelijfd als
 vrijwilligers in het Pauselijk leger (Zouaven).

09.01.1954 nr 2 blz 12 : Izegem in 1854 (P.D.)
 16.01.1954 nr 3 blz 11 : idem
 23.01.1954 nr 4 blz 10 : Snippers 19e eeuw
 13.02.1954 nr 7 blz 10 : De winter van negentig (P.D.)
 16.10.1954 nr 42 blz 12 : Snippers 19e eeuw
 06.11.1954 nr 45 blz 12 : Izegem over 75 jaar (1879-1880)
 13.11.1954 nr 46 blz 12 : idem
 20.11.1954 nr 47 blz 10 : idem
 15.01.1955 nr 3 blz 12 : Snippers 1850-1900
 23.01.1932 nr 4 blz 2 : Van over 50 jaar (1882)
 03.09.1955 nr 36 blz 10 : De woelige septemberdagen van 1830
 10.09.1955 nr 37 blz 1 : In het jaar 1830
 30.04.1932 nr 18 blz 2 : Brief uit Izegem (19e eeuw)
 20.03.1954 nr 13 blz 12 : Snippers begin 20e eeuw
 15.02.1958 nr 6 blz 4 : De loting te Izegem
 25.10.1958 nr 43 blz 13 : De bevrijding in 1918
 01.11.1958 nr 44 blz 12 : idem
 08.11.1958 nr 45 blz 12 : idem
 15.11.1958 nr 46 blz 12 : idem
 09.01.1959 nr 2 blz 16 : De loting 1909
 14.10.1960 nr 42 blz 4 : Izegem in 1860 (P.D.)
 11.11.1960 nr 46 blz 1-5: Herinneringen aan 1914-1918 R. V.
 15.04.1961 nr 15 blz 6 : Izegems Stadsleven in 1901
 28.04.1961 nr 17 blz 6 : idem Prinselijk bezoek
 12.05.1961 nr 19 blz 6 : idem
 26.05.1961 nr 21 blz 5 : idem

ARDOOIE

MEULEBEKE

STAD IZEGEM

STADSWIJKEN

KACHTEM

INGELMUNSTER

LIESTER

TINNEN POT

KRUIPEND. AARDE

DE JAGER

HAAIPANDER

ROTSE

VERKEERDE WERELD

VIJFWEGEN

ABELE

PAPHOEK

DAM

LINDE

MENTENHOEK

'T STEENPUTJE

KREKEL-MOTE

HEIË

KASTEELWIJK

KREKEL

NIEUWE WERELD

ZEVEKOTE

MOL

HONDEKENS. MOLEN

RUMBEKE

NEGENHOEK

KLEIN HARELBEKE

SCHAAPDAM

KLARE GRACHT

BOSMOLENS SLORE

'T KOTJE WINKELHOEK

GETE

TRIENHOEK

TOVERESSEKNOK

LENDELEDE

ST-ELOOIS WINKEL

- LEGENDE :
- GEMEENTEGRENS
 - STEENWEG OF MACADAM
 - SECUNDAIRE WEG
 - VOETWEG OF PRIVATE WEG
 - WATERLOOP
 - SPOORWEG
- SCHAAL
-